

”Ingen vill ha oönskade nakenbilder”

Barns röster om bilder som är okej, eller inte

Innehåll

Förord.....	3
Rapporten i korthet.....	4
Vuxnas ansvar.....	5
Bakgrund.....	6
Så gjorde vi.....	8
Barnens röster	9
Skicka vidare.....	10
Selfien.....	14
Vill vara anonym.....	18
Lurad.....	22
Storebrorsan.....	26
Festen.....	35
Fortnite.....	39
Iphone.....	42
Diskussion.....	46
Tips och råd till vuxna från barn och unga.....	48
Metod.....	50

ECPAT Sverige

ECPAT Sverige är en barnrättsorganisation som arbetar mot sexuell exploatering av barn. Det gör vi på flera sätt. Vi sprider kunskap om brottsligheten och förebygger så att barn och unga inte utsätts. Vi arbetar med opinionsbildning och påverkansarbete mot makthavare och vi samarbetar med myndigheter, företag och andra organisationer. Vi driver även ECPAT Hotline, en webbaserad anmälningssida, samt Ditt ECPAT, där barn och unga kan få hjälp, stöd och kunskap om bilder, sexuella kränkningar, hot och övergrepp på nätet eller IRL. Sverige ingår i ett globalt ECPAT-nätverk med 121 organisationer i 103 länder

@ECPATSverige

Sankt Göransgatan 66
SE - 112 33 Stockholm
+46(0) 8 598 920 00
info@ecpat.se

www.ecpat.se

www.ecpathotline.se

ECPAT Sverige, maj 2020

Illustratör: Linn Rolfsson

Förord

Den senaste tiden har det pratats mycket om barn och unga som skickar nakenbilder, nudes. Polisen är ute i media och berättar att det unga gör kan vara olagligt och uppmanar föräldrar att prata med sina barn.

Några som däremot sällan eller aldrig kommer till tals i de här frågorna är de som berörs mest: barn och unga själva.

I den här rapporten lyssnar vi på vad barn och unga tycker är okej och inte okej när det gäller nakenbilder, gränsdragningar och samtycke. Det gör vi för att barn har rätt att bli lyssnade på och för att vi behöver deras kunskap.

Att vuxna skickar nakenbilder till barn tycker ingen är okej. Ändå har skrämmande många erfarenhet av just det. De flesta barn tycker däremot att det kan vara positivt att byta bilder med en annan ung person. Så länge båda är okej med det vill säga. Allt handlar om samtycke och sammanhang. Som ett barn skriver: "Man ska ju aldrig skicka nudes till någon där hen inte sagt att det är okej än. Ingen vill ha oönskade nakenbilder."

Samtidigt berättar barnen – särskilt tjejerna – att de kan känna sig pressade att skicka nudes. Då är det bra att ha stöd av vänner och en bra partner. Och så måste en se till sitt eget värde och våga gå sin egen väg.

Barnen pratar också om att det är viktigt att ha strategier och kunskap om risker på nätet och många delar med sig av tips till andra barn. Att barn vill hjälpa andra barn är såklart positivt men vi får aldrig lägga

över ansvaret på dem. Det är vi vuxna som ska se till att barn är trygga på nätet.

Det kan vara svårt att prata med barn om nakenbilder, men att något är svårt är inte skäl nog för att inte ta sitt ansvar som vuxen. Vi kan omöjligt ha lika bra koll som våra barn eller elever på plattformarna de använder. Däremot har vi andra erfarenheter och kunskap som kan vara användbara för att kunna navigera i situationer som kan uppstå på nätet. Även barnen är tydliga med vuxnas ansvar och de ger oss konkreta råd om vad vi ska göra och inte.

Många barn har skrivit att berättelserna i undersökningen var intressanta och något som fler barn borde få ta del av. Vi vet också att många har spridit testet vidare. Vi tolkar det som att det finns ett stort behov hos barn och unga att diskutera frågor om risker på nätet, strategier för att må bra på nätet och även svårare frågor om ansvar, samtycke och relationer. Min förhoppning är att den här rapporten kan vara en början.

Tack till alla barn och unga som så generöst har delat med sig av er erfarenhet och kunskap!

Anna Karin Hildingson Boqvist,
generalsekreterare ECPAT Sverige

Rapporten i korthet

Rapporten bygger på en undersökning där totalt 6 539 barn i åldrarna 10-17 år har svarat. 1 273 av dessa har gett minst ett fritextsvar. Barnen är självrekryterade via Snapchat och Instagram Stories under några dagar våren 2020. Många barn har också delat undersökningen vidare till andra barn som svarat.

I den här rapporten berättar barn och unga vad de själva tycker är okej och inte när det gäller nakenbilder. Det är ett ämne som är aktuellt för många barn och unga och där behovet av kunskap hos vuxenvärlden är stor. Barns kunskap och egna erfarenheter behövs för att vi ska kunna arbeta effektivt med stöd och förebyggande insatser.

Barnen har fått svara på berättelser baserade på verkliga händelser som andra barn varit med om. De handlar till exempel om att dela nakenbilder eller att bli hotad på nätet. Barnen har fått frågor om igenkänning och gränsdragning. De har även kunnat kommentera fritt.

I rapporten redogörs för kvantitativa och kvalitativa resultat av barnens svar. Då så många barn svarat kan vi se mönster för hur de upplever sitt och andras liv online och vilka riskbedömningar de gör. Vi kan till exempel se att tjejer och killar ofta sätter sina gränser på olika vis.

Några viktiga resultat från undersökningen:

- Att vuxna skickar nakenbilder till barn tycker ingen är okej. Ändå har många barn erfarenhet av just det.
- De flesta barn som svarat tycker att det kan vara positivt att dela en nakenbild eller "byta bilder" med en annan ung person. Så länge båda är okej med det. Allt handlar om samtycke och sammanhang.
- Många - särskilt tjejer - tar upp att de kan känna sig pressade att skicka nudes. Men de resonerar också om positiva motkrafter som vänner och en bra partner, och att en måste se till sitt eget värde och gå sin egen väg.
- Att ingen ska bli pressad eller hotad till att skicka bilder är de flesta överens om, däremot varierar synen på vad som är press. Här finns tydliga könsskillnader. Killarna uppmärksammar inte i lika hög utsträckning hur press från kompisar eller en partner påverkar beslutet. De betonar snarare det egna ansvaret.
- Barn vet att det kan vara olagligt att sprida vidare någon annans bild och att spridning kan få långtgående konsekvenser, som utanförskap och dålig mående. De reflekterar över hur dåligt det är att sprida andras bilder, men även kring det egna ansvaret när en skickar.
- Många tar upp att det är viktigt att ha strategier och kunskap om risker på nätet och vill dela med sig av råd och tips till andra barn.

Vuxnas ansvar

Det är tydligt att barn ser sig själva och andra barn som kompetenta, självständiga individer som har ett ansvar för sina handlingar, för sina kompisar och sin situation. Samtidigt skiljer även barnen tydligt på barns ansvar och vuxnas ansvar. Barnen betonar att vuxna har en tydlig roll, ett särskilt ansvar. De delar också gärna med sig av råd till föräldrar och andra vuxna.

Fem tips till föräldrar från barn och unga om nakenbilder

1

Det är ditt ansvar som vuxen att lära barn om risker på nätet

2

Att bry sig om vad barn gör är ok men övervakning och bestraffningar är inte ok

3

Få dina barn att känna sig trygga att prata med dig och berätta när något har hänt

4

Skäll inte på barnet – det är aldrig barnets fel om något dåligt händer

5

Hjälp barnet reda ut vad som hänt och vad som behöver göras

Bakgrund

De senaste åren har internet blivit allt viktigare för barn och unga¹ och tiden de spenderar på nätet har ökat i alla åldersgrupper. Det har också skett en ökning i andelen barn som har tillgång till datorer, plattor eller egna mobiler.² Barn, precis som vuxna, använder det för underhållning, kunskap, för att umgås med vänner och lära känna nya personer. Utvecklingen har också inneburit att det inte finns någon tydlig skillnad mellan barnets liv på och utanför nätet.³

Sedan 2012 har andelen barn som använder sociala medier mer än tre timmar/dag fördubblats bland äldre barn och fyrdubblats bland barn i åldrarna 9 - 12 år. Det är fler tjejer än killar som spenderar mycket tid på sociala medier, samtidigt som killar använder mer tid till spelande.⁴ Med en ökad närvaro i sociala medier ökar också risken för negativa upplevelser för barnen.

I *EU Kids Online*, en enkätstudie riktad till barn i 21 länder 2009, placerar Sverige som ett land med hög internetanvändning bland barn och med medelhög risk. Trots detta är Sverige ett av de länder där flest barn utsätts för oönskade kontakter av vuxna i sexuellt syfte. Mellan vart tredje och vart fjärde barn i åldrarna 10-16 år uppgav att de upplevt detta.⁵ Det stämmer väl överens med siffror från Brå som visar att 48 procent av tjejerna och 18 procent av killarna i åldrarna 15-17 år kontaktats i sexuellt syfte av en person de misstänker eller vet var vuxen.⁶ I en studie där unga vuxna uppgav om de utsatts för sexuella kontaktförsök före de fyllde 15 uppgav 23 procent att de hade sådana upplevelser.⁷

I vår egen Hotline-rapport från 2020 visade vi att materialet av yngre barn ökat, vilket möjligen tyder på att yngre barn kontaktas av vuxna mer idag än tidigare.⁸ Den vanligaste formen av sexuell kontakt är oönskade bilder men grooming och olika former av

hot för att förmå barnet att skicka bilder eller träffas förekommer också.

Flera rapporter återkommer till att ett av problemen med befintlig forskning är att den i allt för låg utsträckning undersöker och skapar en dialog med barnen om hur de själva upplever sexuella interaktioner på nätet. Det gäller både i hur de ser på gränser och risker generellt, men kanske framförallt i hur de förstår och tolkar samtycke i en virtuell kontext.⁹ Enligt forskaren Sarah Livingstone måste barn vara aktiva i framtagandet av policy och tekniska lösningar som svarar på de utmaningar och hot som de möter på nätet samtidigt som dessa bör skydda det positiva och garantera deras rätt till ett privatliv.

Problemområde

Forskning visar att tjejer är mer utsatta än killar vad gäller att få oönskade bilder, sexuella förslag och utsättas för övergrepp på nätet. Tjejer upplever också denna typ av kontakter som mer negativa och berättar om dem för vuxna oftare.¹⁰ Enligt Statens medieråds *Föräldrar och medier* oroar sig föräldrar i mycket högre grad för att tjejer ska kontaktas av vuxna i sexuellt syfte.¹¹ Kombinationen av killars upplevelse av sexuella kontakter och att de mer sällan berättar om det för vuxna kan innebära en kraftig underrepresentation av killars upplevelser.¹² Barn som utsätts för sexuella övergrepp på nätet löper också större risk för multipel utsatthet i form av problem i skolan eller i familjen, större risk att bli utsatt för brott och större risktagande vad gäller alkohol, droger och sexuella kontakter utanför nätet.¹³

Med detta sagt finns det risker för barn i form av sexuella övergrepp och exploatering på nätet, även om majoriteten av barn inte utsätts för det

Det är viktigt att poängtera att mycket av den sexuella interaktion som sker mellan jämnåriga på nätet inte är övergrepp. Barn använder nätet för att utforska och uttrycka sin sexualitet och många upplevelser är positiva. Det finns också beteenden som sexting, att skicka eller motta sexuella bilder, vilket kan upplevas positivt av vissa samtidigt som barn också berättar om gruppträck och press.¹⁴

Fokus i vår undersökning är sexuella risker som kontakt och beteenden mellan barn och vuxna respektive barn och andra barn. Undersökningen inkluderar frågor om både sexting och sexuella övergrepp. Det finns lite forskning på sexuella övergrepp mellan jämnåriga kopplat till internet. Vad gäller sexting vet vi att det ofta kan upplevas som

positivt av barnen med inslag av flirt och bekräftelse. Samtidigt är det ett område där gruppträck och upplevelsen av att "alla andra gör det" kan få barn att skicka bilder de egentligen inte vill skicka.¹⁵ Tjejer upplever ett större tryck på att skicka bilder, speciellt inom relationer, men blir också dömda mycket hårdare om bilden sprids vidare utanför de avsedda mottagarna.¹⁶ Det finns också forskning som visar att sexting för tjejer kan samspela med att vara i en destruktiv relation med tvång, kontroll och till och med våld.¹⁷

Så gjorde vi

Undersökningen annonserades till målgruppen på Snapchat och Instagram Stories några dagar våren 2020. Vid intresse kunde barnen klicka på en länk till undersökningen.

Vi har också fått kommentarer som tyder på att barnen har delat länken med varandra i stor utsträckning och spridit information om undersökningen till andra barn och unga.

Undersökningen bygger i huvudsak på av oss formulerade berättelser. Berättelserna baseras på verkliga händelser som andra barn och unga varit med om och delat med oss, men har skrivits om för att göra identifiering omöjlig. Berättelserna handlar till exempel om barn och unga som har blivit hotade på nätet, eller om att de själva har delat bilder som någon skickat. När barnen läst en berättelse har de fått markera var deras gräns går, det vill säga var i berättelsen de inte tycker att det känns ok längre eller om de tycker att allt är ok. De har även fått en fråga om de känner igen sig i berättelsen. Det fanns även möjlighet att kommentera i fritext. När de var klara med en berättelse kunde de välja att läsa och svara på ytterligare berättelser. Totalt gavs barnen möjlighet att läsa och svara på tre berättelser. Initialt fick barnen svara på några bakgrundsfrågor om sig själva, bland annat kring ålder, kön, födelseland och om de bor i storstad, mindre stad eller på landet. Vi konstruerade totalt 20 berättelser, där nio berättelser riktade sig till barn mellan 10 och 13 år och resten till åldersgruppen mellan 14 och 17 år. Beroende på vilken ålder barnen uppgett, blev de slumpmässigt slussade till någon av berättelserna för sin åldersgrupp.

Hur många och vilka har svarat?

Totalt har vi fått 6 539 unika svar där barnet svarat på minst en berättelse. Av dessa har 1 273 gett minst ett fritextsvar. Undersökningen har framför allt nått

barn i åldrarna 15-17 år, drygt 70 procent av de som svarat är i den åldern. Något fler tjejer (54 procent) än killar (42 procent) har svarat på frågorna. Drygt nio av tio är födda i Sverige. Av de som svarat på frågan om var de bodde bor 20 procent på landet, 39 procent i storstäder, 37 procent i mindre städer, medan 5 procent svarar annat. Knappt vart femte barn som har svarat har minst en förälder som inte är född i Sverige. En fördjupad metoddiskussion finns i bilagan i slutet av rapporten.

Resultat och analys

I de följande avsnitten redovisas och analyseras resultaten för ett urval av berättelser. Dels redovisas de kvantitativa mönster vi kan se i var barnen satt sin gräns för när de inte tycker att det känns ok längre. Därefter görs en kvalitativ analys av fritextsvaren, som ger oss en inblick i hur barnen resonerar, hur de tänker kring ansvar och risktagande, vilka strategier de använder, etc. I en stor del av fritextsvaren kommenterar barnen berättelsen och argument för gränsdragningarna de gjort. En del lägger även in ett resonemang om egna eller andras erfarenheter som ytterligare argument. Efter resultatavsnitten följer en diskussion och sist beskrivs de tips och råd som barn och unga har skrivit till andra barn och vuxna.

Barnens röster

Här redogörs för kvantitativa och kvalitativa resultat av barnens svar kopplade till olika berättelser. De kvantitativa mönster som finns kring igenkänning och gränsdragning kompletteras med barnens resonemang i de öppna fritextsvaren.

Därefter följer en kort kommentar från oss.

Berättelsen

Skicka vidare

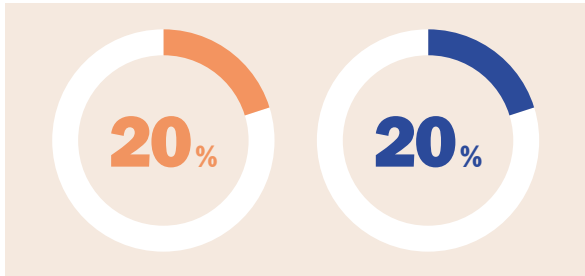
David's kompisar håller på att reta honom för att han är ihop med Mia, en tjej i åttan. David blir lack och säger till dem att de bara ska hålla käft.

Mia var ihop med Ahmed tidigare. David blir arg och det är sjukt enkelt att få ångest när han tänker på att Mia varit ihop med någon annan. Han brukar bråka med Mia om det och det blir lätt dålig stämning mellan dem.

En kväll när David kollar genom Mias mobil skickar Ahmed en nude till Mia. David blir rasande och screenar bilden. Han skickar den till sin mobil och stormar ur rummet. Han hör hur Mia ropar efter honom. David tar sin cykel och åker hemåt. Tankarna rusar på hur han ska skada Ahmed.

När han kommer hem letar han upp Ahmeds familj och vänner på Facebook. Han bestämmer sig snabbt och skickar bilden till alla. "Tackar internet för att jag kan hitta kontakterna så snabbt".

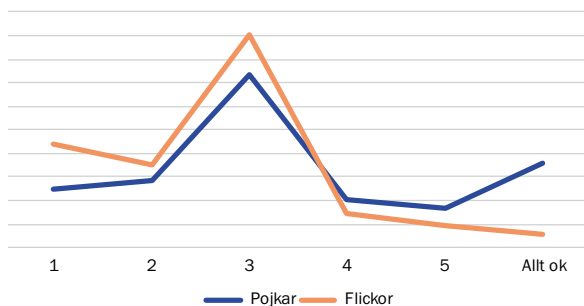
Igenkänning och gränsdragning

Lika många killar som tjejer, 20 procent, känner igen sig i situationen i berättelsen Skicka vidare.

Var de sätter sin gräns skiljer sig mellan könen. Tjejerna sätter sin gräns tidigt, och i princip alla har satt en gräns när David tittar igenom mobilen och bilden från Ahmed dyker upp.

En större andel killar än tjejer sätter sin gräns i senare delen av historien. En förhållandevis stor andel av killarna tycker att allt i berättelsen är ok, något nästan ingen av tjejerna tycker. Äldre tjejer är mer sannolika än yngre att sätta sin gräns tidigt. Äldre killar sätter däremot sin gräns senare än yngre killarna.

Man ska prata om det istället för att bli arg

Svartsjuka engagerar många och flera berättar om att de själva varit i förhållanden där de eller deras partner varit svartsjuk. Vissa reagerar väldigt starkt på den första delen i berättelsen där David blir svartsjuk och arg för att Mia haft ett tidigare förhållande. De tjejer och killar som ser svartsjukan som problematisk använder olika ord för att beskriva beteendet. Killar tycker att det är "omoget", "konstigt" eller att "han får komma över det". Tjejer beskriver det med ord som "toxic", "psycho" och "för kontrollerande".

En tjej beskriver det: *"Var själv i ett förhållande där killen blev svartsjuk för att jag varit med någon annan, otroligt jobbigt."* Tjej, 17 år.

Medan en kille istället formulerar det som: *"Skum snubbe antingen får han väl ta det eller inte vara med henne alls."* Kille, 17 år.

Skillnaden i förhållningssätt tyder på att killar tenderar att se svartsjukan som ett problem främst för den som är svartsjuk, medan tjejerna istället ser det som något som i hög grad drabbar partnern. Det finns tjejer som berättar att de har erfarenhet av svartsjuka och kontrollerande partners, något som inte finns i killarnas svar.

Det finns barn som visar större förståelse för svartsjuka och även beskriver sig själva som svartsjuka. Det beskrivs då som någonting som drabbar många eller de flesta, men både killar och tjejer är överens om att det är fel att ta ut de negativa känslorna som ilska på sin partner.

"Det är enkelt att bli svartsjuk men man ska prata om det istället för att bli arg och anklaga hit och dit." Tjej, 17 år.

Prata med varandra och tillit är ord som återkommer i tjejernas svar, medan killarna är mer inne på att David måste hantera de negativa känslorna själv. Denna skillnad i förhållningssätt förklarar sannolikt delvis skillnaderna i var tjejer och killar sätter sin gräns.

"Fel att skicka om hon inte bad om det"

Många - inklusive nästan alla tjejer som inte har satt sin gräns på en tidigare nivå - sätter sin gräns när Ahmed skickar en nude till Mias mobil och när David går igenom den. I svaren ser vi att det finns olika skäl att sätta sin gräns just där. Vissa ser det som en integritetskränkning att gå igenom en annans person mobil:

"David borde förstå att han inte är den enda Mia kommer vara tillsammans med, han kan inte alltid vara först, han äger inte Mia. Men jag tappade det helt när David gick igenom Mias mobil, det är inte rätt, hon förtjänar att hålla vissa saker privata." Icke-binär, 14 år.

Andra tycker istället att det är Ahmed som gör fel då han skickar en nude:

"Fel att skicka nudes till nån me kille. Också fel att skicka om hon inte bad om det." Kille, 15 år.

Vissa tycker istället att det är Mia som gör fel som inte blockat Ahmed:

"Mia har som ett måste att bryta kontakten med Ahmed när hon ändå har en ny finare kille som tycker mycket om henne." Kille, 17 år.

Många tar upp hur stora konsekvenserna kan bli av att sprida bilder, och att det just därför är så dumt att göra det i affekt. Framförallt killarna sympatiserar med att bli arg, besviken, ledsen och till och med svartsjuk, men inte att en agerar på den känslan:

"Helt förståeligt att han blir arg. Men att skada någon där går gränsen." Kille, 17 år.

Flera barn är också tydliga med att hot och hämnd inte är något bra alternativ när en blivit illa behandlad, oavsett om det är på nätet eller utanför:

"Hämnd är aldrig rätt väg att gå, oavsett hur rätt det känns. Alla har rätt till sina känslor men att agera på dem är en helt annan femma." Tjej, 16 år.

"Han förtjänar det"

Mycket få tjejer sätter sin gräns sent medan betydligt fler killar gör det. De som sätter gränsen senare uttrycker förståelse för Davids reaktion och önskan att skada Ahmed, även om de också skriver att det är fel att verkligen göra det. Denna inställning skiljer sig mycket från tjejernas där många istället upplever att Davids dåliga beteende eskalerar genom berättelsen.

"Jag känner igen mig i sitsen att vara orolig och att andra killar stöter mycket på en tjej via t. ex. snapchat. Vilket är väldigt dåligt... Och jag har velat skada vissa av dem och skulle ha gjort det om jag fick chansen men man borde inte det." Kille, 16 år.

Andra tycker att det är ok att dela bilden Ahmed skickade eftersom det var han som gjorde fel först.

"Han är fullt medveten om att han skickar en Nude och borde därför ha de möjliga konsekvenserna i åtanke. Dessutom är det ett brott. Han förtjänar det." Kille, 16 år.

Vår kommentar

Berättelsen ”Skicka vidare” bygger på intervjuer med barn och unga om spridningen av nakenbilder, eller nudes, och vilka konsekvenser nakenbilder kan få i ungas relationer.

Ett par återkommande teman kopplat till berättelsen är frågan om rätten till integritet på nätet och svartsjuka. I barnens – och framförallt tjejernas fritextsvar – identifieras svartsjukan inom förhållandet och kränkningen av privatlivet som en gräns. Killarna är mer sannolika att visa förståelse för den svartsjuka pojkvännen och ursäkta hans beteende.

Skillnaderna mellan killarna och tjejernas tolkningar av berättelsen visar på många normtypiska drag. Tjejerna är mest upprörda över Davids svartsjuka och integritetskränkningen han utsätter Mia för genom att titta igenom hennes telefon. De föreslår ofta att parterna borde samtala för att försöka komma till rätta med Davids osäkerhet och understryker att det är viktigt att de litar på varandra. Killar som ser svartsjukan som ett problem anser snarare att David borde komma till rätta med sina tillitsproblem på egen hand. Den största skillnaden mellan könen är dock att många killar inte verkar reagera på integritetskränkningen av Mia och att de uttrycker förståelse för ilskan, hämndbegäret och även att faktiskt skada Ahmed.

Det finns ett mönster i svaren där tjejer i mycket högre grad än killar svarar att det är David som gör fel och att han kränker Mia genom att gå igenom hennes telefon. Det innebär inte nödvändigtvis att Ahmed gör rätt, men Davids beteende är det som upprör dem mest. Samtidigt är det fler killar än tjejer som ser det som att det är Ahmed eller Mia som gör fel. Många av dessa reflekterar inte över att det skulle kunna vara en kränkning att gå igenom en annan persons mobil.

En del av barnen reflekterar kring att Ahmed får skylla sig själv att bilderna sprids eftersom han gjort fel som skickat en nude och att Mia borde ha blockerat Ahmed.

Vad säger lagen?

Att skicka nudes på sig själv till någon är inte olagligt om det sker med samtycke från båda parter. I berättelsen ”Skicka vidare” skickar Ahmed en nude till Mia, vilket kan innebära ett brott om Mia inte har bett om den eller samtyckt till att få bilden.

Det David gör kan vara flera olika brott. Först går han in på Mias telefon och kollar igenom den – Mia har rätt till ett privatliv och att gå in på hennes telefon kan vara ett dataintrång. David screenar sedan bilden som Ahmed skickat och sprider den vidare till andra – som inte samtyckt eller bett om att få bilden. Davids agerande kan därmed innebära olika former av barnpornografibrott, såsom innehav och spridning, men också sexuellt ofredande gentemot alla han skickade bilden till.

Berättelsen

Selfien

Lo har precis börjat på gymnasiet. Hon tränar basket tre kvällar i veckan och hennes lag har precis slagits ihop med ett annat. Det tycker Lo är bra för flera i hennes nya klass spelar i laget.

För några veckor sedan träffade hon Ellen. Ellen är ett år äldre än Lo och har träning samtidigt som henne. Ellen är kompis med Maja i Los klass.

Ellen bor i porten bredvid Lo och de gick hem tillsammans efter träningen. Sedan dess har de hängt med varandra. Det är inget seriöst mellan dem utan mest kul.

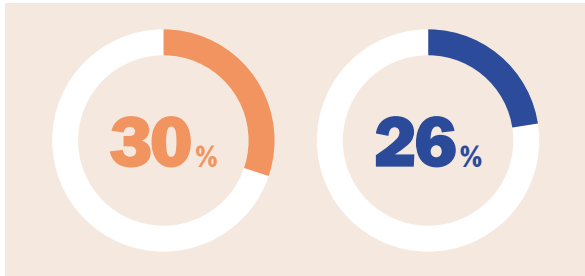
Lo kommer hem efter skolan och tar en snabb dusch. Hon speglar sig, tänker att hon har en fin kropp och tar några foton. Testar lite olika vinklar och filter och väljer en som är najs.

Lo tänker att Ellen säkert skulle gilla att få en nude och skickar en till henne. Hon känner sig varm i kroppen när hon tänker på vad Ellen kommer att svara.

Det går en liten stund och sen skickar Ellen en flörtig emoji som svar.

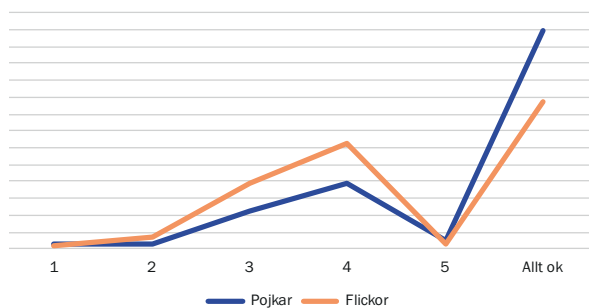
Igenkänning och gränsdragning

30 procent av tjejerna och 26 procent av killarna känner igen sig i situationen i berättelsen.

Tjejer har en betydligt större sannolikhet att svara att deras gräns går där selfien tas och skickas. Många tjejer och en stor majoritet av killarna tycker att allt är ok.

Fritextsvaren visar att skillnaden nästan helt beror på frågan om samtycke från Ellens sida. Även de tjejer som tycker att allt i berättelsen är ok understryker att Lo borde ha försäkrat sig om att Ellen var ok med att få en nude. Det finns killar som reagerar på att samtycke inte fanns, men det är betydligt vanligare att de ser berättelsen som oproblematisks eftersom responsen på bilden var positiv.

Ingen vill ha oönskade nakenbilder

Många av barnen är tydliga med att det inte är okej att skicka en nude från ingenstans och att samtycke är när båda verkligen vill:

"Man ska ju aldrig skicka nudes till någon där hen inte sagt att det är okej än. Ingen vill ha oönskade nakenbilder." Icke-binär, 17 år.

Tjejerna betonar att samtycket ska vara tydligt, på samma sätt som det är viktigt att uppfatta även subtila signaler på att en bild inte är välkommen. Att bara anta att mottagaren vill ha bilden kan bli fel:

"Det är helt okej att göra sånt. Men det [är] viktigt med samtycke och jag tyckte detta lät jävligt skumt. (...) Så är de ändå fel att bara skicka iväg en bara så för att DU tror att personen hade gillat det. Det är fel på alla plan. Skillnad om personen och du vet vart ni har varandra och (...) ni är båda med på de. Jag hade inte uppskattat att få en selfie från ingenstans vilket har hänt mig många gånger." Tjej, 16 år.

Killarna resonerar annorlunda. De verkar sätta sin gräns mer utifrån vilken konsekvens handlingen får. En kille uttrycker det så här:

"Det var lite riskigt av henne att bara skicka en bild. Men båda verkar gilla det." Kille, 16 år.

En annan kille skriver:

"Egentligen tycker jag inte att det är okej att bara skicka utan att fråga först men just här verkade det ju som att mottagaren var okej med det." Kille, 17 år.

I båda exemplen nämns att det inte är helt ok, eller lite riskfyllt, att skicka utan att fråga, men eftersom det så att säga gick bra verkar de flesta killar inte se det som

problem. Tjejerna betonar istället att samtycket måste klargöras tydligt innan man skickar:

"Att skicka nakenbilder ska vara en sak som båda personerna ska va med på och att skicka det sådär är inte okej. Även om hon gillade det så betyder det inte att det är okej." Tjej, 16 år

Flera tjejer påpekar att det aldrig är ok att skicka nudes utan förvarning eller utan att fråga. Istället för att som killarna bedöma handlingen utifrån konsekvenserna, betonar tjejerna samtycket och sammanhanget. De flesta gör en koppling till den relationella kontexten, det vill säga vilket förhållande de inblandade har. Några tjejer lyfter även att den fysiska kontext en befinner sig i spelar roll och skriver att det "kan vara ett opassande tillfälle". Som den här 15-åriga tjejen förklarar:

"Man kan ju fråga innan för dom kan ju lika gärna sitta vid matbordet med sina föräldrar eller så vill dom inte ha nudes, man kan ju fråga först."

En del tycker att det är problematiskt när barn delar bilder överlag:

"...det är ok så länge man är helt bekväma med det och båda vill. Men hon är ett barn och det är mer för vuxna att skicka såna bilder tycker jag." Tjej, 13 år.

Äldre barn beskriver att yngre kan ha svårt att överblicka konsekvenserna och förstå vad det är de samtycker till. Flera tar även upp att barn inte har ett lika utvecklat konsekvenstänk.

Alla signaler måste uppfattas

Många barn tar upp hur viktigt det är att alla inblandade parter är med på att skicka respektive ta emot en bild. De pratar till och med om vikten av att få ett "medgivande" eller att aktivt fråga först, innan en skickar en bild till någon annan:

"Personligen tycker jag att man borde fråga personen man vill skicka en intim bild till. Man vet aldrig vad personens reaktion kommer vara, om personen kommer känna sig obehövlig eller så. Bara för att man i slutet får veta att Ellen (?) faktiskt uppskattar den betyder inte det att hon lika gärna hade kunnat må dåligt över det." Tjej, 17 år.

Andra barn tycker att det är viktigt att också kunna läsa mer subtila signaler, som den här 17-åriga tjejen:

"I detta fall verkade det lugnt, men alla signaler måste uppfattas. Exempelvis om hon hade blivit ignorerad eller liknande, kan det betyda att nudes inte är uppskattat."

Vad gäller samtycke tar fler också upp vilken kränkning det innebär att ta emot bilder som en inte har bett om:

"Alla former av nakenbilder ska skickas med mottagarens medgivande. Att skicka något och tvinga det på någon annan borde vara på samma nivå juridiskt som blottning." Kille, 16 år.

Och att det är olagligt att dela bilder utan samtycke:

"Tycker att fler borde veta att det är olagligt att skicka sånt utan samtycke." Tjej, 17 år.

Okej om båda är med på det och pratat om gränser innan

Frågan om samtycke hänger ihop med en annan aspekt som barnen lyfter för flera berättelser på olika sätt, nämligen tillit. Det handlar framför allt om att ha tillit till att personen som du skickar till inte kommer att dela vidare eller använda bilden på något annat sätt än det ni kommit överens om. Som en 16-årig kille uttrycker det:

"Det är viktigt att ha 100% tillit om man ska skicka bilder på sin kropp till andra."

Många av barnen diskuterar vem en kan dela bilder med utifrån tillit. Det är viktigt att du står nära den personen som du ska skicka en bild till, dels för att det ska gå att lita på personen, dels för att det är lättare att veta vad som är okej om du känner personen bra:

"Jag har alltid satt gränsen för mig att inte skicka nudes om det inte är någon jag verkligen litar på och vet att det är ex min pojkvän eller så." Tjej, 14 år.

"...Sen beror det ju också på hur bra man känner personen i fråga, därför kan det vara lättare att veta om varandras gräns om man har en nära relation." Kille, 15 år.

Vår kommentar

Berättelsen "Selfien" handlar om samtycke och när det är ok eller inte att dela med sig av nakenbilder till andra.

I berättelsen är det inte klart om Lo har frågat Ellen om hennes samtycke innan hon skickar bilden, vilket många av barnen reflekterar över. De allra flesta tycker inte att det är okej att dela en bild utan att fråga. Framförallt tjejerna pratar om att ett samtycke alltid måste finnas, oavsett situation. Det spelar ingen roll om den som skickar bilden tror att den är önskad, utan du måste försäkra dig om att bilden är önskad oavsett konsekvenser. Killar och tjejer är överens om att det inte är okej att skicka nakenbilder utan att fråga, men de flesta killar ser inget problem här eftersom det så att säga gick bra i det här fallet.

Barnen lyfter fram tillit som något som skapas i en relation med en person som de känner och som en förutsättning för att de ska dela med sig av bilder. En del barn resonerar dock kring lämpligheten i att yngre barn alls skickar bilder till varandra och om de verkligen förstår konsekvenserna av att dela en bild som kan spridas vidare till andra.

En annan aspekt som lyfts fram här är vikten av att barn har rätt information om vad som är olagligt och inte när det gäller spridning av bilder och samtycke. Rätten till information om sina rättigheter - det du har rätt till men även det du har rätt att slippa - är ett återkommande tema i undersökningen.

Vad säger lagen?

Att skicka nudes och dickpics på sig själv till någon är inte olagligt om det sker med samtycke från båda parter. I berättelsen "Selfien" skickar Lo en nakenbild utan att egentligen veta om Ellen vill ha den och därmed samtycker till att ta emot bilden. Det Lo borde ha gjort är alltså att fråga Ellen först. Att chansa är riskabelt då det faktiskt kan innebära ett sexuellt ofredande.

Berättelsen

Vill vara anonym

Johanna går i tvåan på gymnasiet och läser naturprogrammet. En kväll träffar hon en kille på Kik som heter Anton. Han är arton och läser också natur. Båda skrattar åt att de inte gillar matte...alls...Första bilden Anton skickar på sig är från Gröna Lund när han står i kön till Insane. Johanna tycker Anton ser ganska gullig ut när han försöker dölja att han är skiträdd för att åka bergochdalbana. Johannas vän Amir känner igen Anton från en fotbollscup i Göteborg. Amir tycker han verkade rätt najs och inte så störig som andra spelare i hans lag.

De hörs ett tag och Johanna börjar skicka nudes när Anton frågar. Bilderna är ju ändå ganska oskyldiga tycker Johanna.

En kväll blir de ovänner när de chattar med varandra. På något sätt känner Johanna att de ändå inte gillar samma saker som hon trodde. Johanna tröttnar efter några veckor av bråk och säger till Anton att de inte ska träffas mer på nätet. Anton svarar inte när hon senare på kvällen frågar hur han mår. Dagen efter berättar Johanna för Amir om att hon "gjort slut" med Anton. Amir kramar henne och säger att det kommer att ordna sig.

På kvällen dyker Anton upp i hennes chatt igen. Han säger att om hon inte skickar fler bilder kommer han skicka bilderna han redan

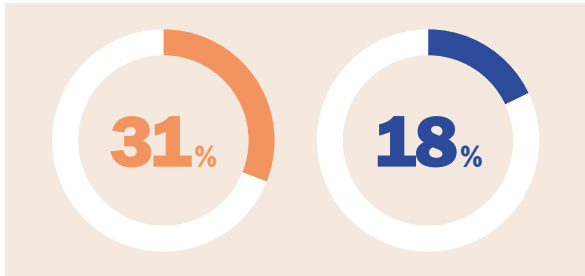
har till hennes kompisar. Johanna blir livrädd och stänger av chatten. Hon tänker först att hon ska ringa till Amir och berätta men vågar inte det. Hon skäms för mycket.

Dagen efter kommer hennes klasskamrat Alexander fram till henne på första rasten i skolan. Han berättar att han fått nudes på henne skickade till sig från någon som kallar sig Anton.

Johanna skolkar från skolan resten av dagen. På vägen hem tycker hon att alla kollar på henne på bussen. Johanna ligger vaken på natten och gråter. Hon vill inte gå till polisen för hon skäms och vill inte att någon ska veta vem hon är. Hon vill bara försvinna.

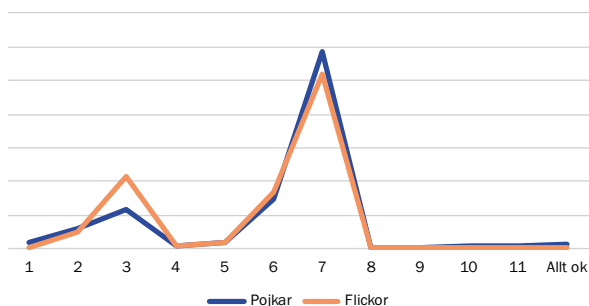
Igenkänning och gränsdragning

31 procent av tjejerna och 18 procent av killarna känner igen sig i situationen.

En majoritet av både tjejer och killar drar gränsen för vad som är okej vid hotet om att skicka vidare en annan persons nudes. Fler tjejer än killar drar gränsen redan vid att skicka nudes. Väldigt få, oavsett kön, drar gränsen senare än vid hotet.

De som har erfarenhet av en liknande situation tycker i högre grad att det är ok att skicka en nude, men de är ännu mer negativa till att hota med att sprida den. De yngre tjejerna är mer negativa till att skicka nudes än de äldre, medan motsvarande skillnad inte finns bland killarna.

Att skicka just "nudes" kan ju vara fint

Vissa förstår att andra vill dela bilder, men vill inte göra det själva, andra tycker att det är dumt, eller onödigt. Vissa tycker att det kan vara något positivt och fint som bygger på tillit. Att det är svårt att säga vad som är rätt och fel, men ett viktigt beslut att tänka igenom, beskriver den här 17-åriga killen i sitt svar:

"Att skicka just 'nudes' kan ju vara fint och så, det visar ändå att man verkligen gillar den personen och att den gillar en tillbaks. Det Anton måste förstå ändå att Johanna litade på Anton så pass mycket att hon skickade de till just honom för att hon tyckte om honom. Av den anledningen tycker jag inte man ska skicka till någon man inte har träffat än i verkligheten och redan sett varandra nakna tidigare i säng eller något. Att skicka någon annans nudes är ett brott och kan förstöra den personens liv ganska permanent för att det just finns bilder på en nakna på nätet."

För de flesta är det självklart att det är fel att sprida någon annans bilder, och att ingen ska tvingas att byta bilder, även om de också säger att det händer.

En 18-årig tjej beskriver det som att hon inte tycker att någon ska känna behov av att skicka nudes. Hon och hennes partner pratade om det och kom fram till att inte göra det. Inte för att de inte litar på varandra, utan för bilderna ändå skulle kunna ses av någon annan eller hamna hos någon annan. En annan tjej, en 16-åring, är inne på att det kan finnas konsekvenser för självkänslan, även om det finns strategier för att skydda sin identitet:

"Man borde inte skicka bilder på sig själv, även om ens ansikte inte är med på bilden så kan man få en förvirrande bild av vad som är okej och hur man bör bli behandlad av andra."

Ta ingen skit

Flera resonerar kring att det är viktigt att tänka på konsekvenserna, på både kort och längre sikt. Bland annat tar de upp att det är lätt att bilderna hamnar i fel händer. De skriver att det är svårt att veta vad mottagaren senare kommer att göra med bilderna. Att allt en skickar sparas eller kan sparas även om du som avsändare inte är medveten om det. Till exempel går det ju att ta skärmdumpar eller fota bilder utan att det märks.

Relationen med den som en bytt bilder med kan ju också förändras:

"Det är en bild men det kan bli så mycket värre med tiden. Tänk om ni gör slut, och han visar bilderna? Du e rökt då..."
Tjej, 13 år.

Flera relaterar till känslan när något jobbigt har hänt men påtalar samtidigt att även det jobbiga så småningom kommer att glömmas bort:

"...Jag tycker inte att man borde skicka nakenbilder. Sedan så tycker jag att hon borde försöka glömma det och gå vidare med tiden. Allting glöms bort tillslut även om det inte alltid känns så." Kille, 16 år.

De flesta pratar om att blockera och ignorera de som betar sig illa. Vissa är inne på något mer konfrontativa metoder som att ifrågasätta när någon hotar. En 13-åring påpekar att det är lätt att säga att en vet var

du bor, men det betyder inte att personen faktiskt vet var du bor. De är också inne på att det går att skydda sig själv genom att till exempel inte visa ansiktet på bilder, att spara bilder på personen en skickar till, även om en inte sprider dem.

"Hon borde ej ha sitt ansikte i nudesen då vet ej andra om det faktiskt var hon och hon borde stå för det hon skicka. Ta ingen skit. Hon skulle också ha get anton en clapback när han skrev att han skulle visa hennes vänner/ blockat honom. När man skickar kan man också spara nån bild utan att sprida så man kan nåt på personen. Låcker nån bilder på mig då jävlar får han tillbaka." Tjej, 16 år..

Det kan vara bra att ta reda på vem det är du pratar med, eller träffa personen innan du skickar något, tipsar flera. Flera av de yngre barnen (13 år) påtalar att det går att skaffa vänner på nätet, men att det också är bra att kolla att personen är den som den påstår (det vill säga är din kompis från skolan, eller är en jämnårig), till exempel genom att prata på FaceTime.

Vår kommentar

Berättelsen "Vill vara anonym" är baserad på berättelser från barn och unga med erfarenheter av vad som kan hända med spridningen av bilder när relationen tar slut. Den handlar även om hot och utpressning.

Att dela med sig av nakenbilder, eller nudes, är något som många barn har erfarenhet av och det är tydligt att barnen funderat kring vilka konsekvenser det kan få på kort sikt men även på lång sikt. Nästan en tredjedel av de tjejer som svarat på berättelsen känner igen sig och för killarna är det en knapp femtedel.

Barnen lyfter fram att det kan vara något positivt att dela med sig av bilder och något som kan skapa tillit i relationen men även att det finns negativa konsekvenser som att bilderna kan spridas vidare. En del av barnen tycker inte alls att det är ok att fråga om nakenbilder som Anton gör, då det kan skapa en press hos Johanna.

Både tjejer och killar reagerar dock starkt mot om det är ett direkt och uttalat hot från mottagaren och tar väldigt tydligt avstånd från det.

Vad säger lagen?

I berättelsen "Vill vara anonym" verkar det som att Johanna är okej med att skicka nudes till Anton som frågar efter dem. Att skicka nudes på sig själv och att ta emot såna bilder är lagligt så länge det sker med samtycke.

När Johanna gör slut med Anton agerar han på ett sätt som däremot inte är okej. När Anton använder sig av hot och utpressning för att få Johanna att skicka fler bilder gör han sig skyldig till brottet olaga hot. Det är också olagligt att tjata, muta eller ge ersättning för att få en annan person att skicka bilder.

Anton sprider sedan Johannas bilder vidare till andra, något som dels kan innebära brottet olaga integritetsintrång – gentemot barnet som bilden skildrar (Johanna i detta fall), dels är ett sexuellt ofredande mot dem som får bilden skickad till

sig utan att ha bitt om den eller

gett sitt samtycke till att få bilden. Att sprida bilden kan också vara ett barnpornografibrott.

Berättelsen

Lurad

Kims föräldrar har bråkat rätt mycket och Kim har mest hängt hemma hos Anton. Det har varit svårt att hänga med i skolan och Kims lärare har frågat hur han mår. Idag berättar mamma att de ska skiljas och hon ska flytta till en mindre stad. Mamma och pappa har bestämt att Kim ska bo hos sin mamma.

Idag är det första dagen i nya klassen. Han ska börja sjuan. Trist att inte kunna gå med Anton till skolan som de brukar. Han kommer fram till skolgården och det är rätt många som väntar på att få komma in.

Kim hamnar bredvid Anna och läraren verkar sagt åt henne att hon ska vara barnvakt. Hon babblar om allt och alla. Kim orkar inte svara men det verkar inte Anna bry sig om. Rätt skönt...

Efter skolan börjar Anna följa Kim på Insta. Efter ett tag gör flera i klassen det. Kim kollar runt på deras profiler och gillar deras bilder. På en rast när Kim spelar basket kommer några killar från åttan. Kim känner igen en av dem, Philip. Kim känner sig alldeles varm i kroppen när Philip kollar på honom.

När Kim kommer hem har han fått ett DM från Philip. Han har kollar in hans profil på Insta och säger att han också gillar Billie Eilish. Philip och Kim messar varje dag. Tiden flyger fram och mamma retas med Kim när han går och sjunger för sig själv.

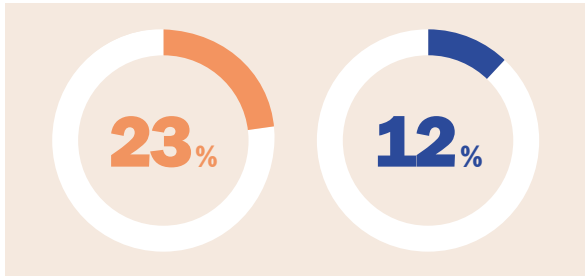
De börjar att skriva om sex och Kim frågar om Philip vill ha en nude. De har snappat ett tag och Philip säger ja.

Kim tar en dickpick och skickar. Han frågar Philip om han gillar hans snap men Philip svarar inte. Kim får en klump i magen.

Philip har screenat bilden och visat för alla sina kompisar. När Kim vaknar på morgonen är allt kaos. Han har fullt med mess i mobilen från kompisar som sett bilden. Och värst av allt: ett mess från Philip som skriver att han bara drivit med Kim.

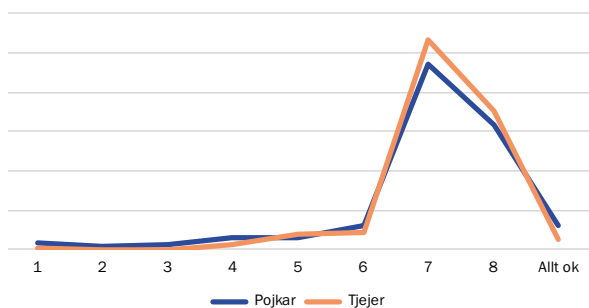

Igenkänning och gränsdragning

Av de som svarat på berättelsen känner 23 procent av tjejerna och 12 procent av killarna igen sig i situationen.

De flesta, både tjejer och killar, drar sin gräns där Kim frågar om Philip vill ha en nude och Kim skickar den. Många drar också gränsen lite senare, där Philip har spridit bilden och berättar för Kim att han bara har drivit med honom. Varken ålder eller erfarenhet av en liknande situation verkar spela någon roll för var barnen drar sin gräns.

Det kan vara härligt så länge alla är med på det

Flera barn likställer nudes med andra sexuella handlingar, på så sätt att det är privat och bygger på att båda är med på det.

"Det känns inte bra att Philip inte ger någon respons, men jag tycker inte det är fel av Kim att skicka en nude, så länge båda är med på det" Tjej, 14 år

Barnen resonerar också om att bilden kan finnas kvar och delas. För många, både tjejer och killar, är det inte okej att sprida bilder eller prata om bilder som har skickats i förtroende:

"Jag tycker inte att det är fel att skicka bilder osv. Det är spännande och det kan vara härligt så länge alla är med på det precis som i alla andra former av sexuella interaktioner. Dock ska man ju aldrig utnyttja någon eller göra saker som de andra inte går med på. Och absolut inte sprida rykten eller bilder. Sådana saker gör ingen nytta och skadar bara personen som blir utsatt." Kille, 14 år.

En 15-årig tjej säger:

"Det är bra att Kim frågade först. Det känns inte helt bra att de är så pass unga, men det handlar iaf inte om en vuxen och en minderårig. Philip gjorde fortfarande väldigt dåliga val när han visade bilden för folk, för att inte tala om att han lurade någon annan på det sättet."

En del är medvetna om att det kan vara olagligt att dela bilder:

"Det är okej att dela bilder med människor som man fått samtycke av och där personen/personerna inblandade tycker att det är okej. Att sprida någons privata bilder är fel och en

olaglig handling. Det är inte okej att driva med någon och göra narr av en annan medmänniska." Tjej, 17 år.

Det har förstört hela mitt liv

Flera tjejer och killar har sett att konsekvenserna av att skicka en nude kan vara både kortvariga och långvariga:

"Mina nudes blev läckta och många i skolan såg de. En kille som jag litade på hade screenat och efteråt sa han 'Nej men jag screenade inte' trots att jag fick en notis om att han screenat. Detta var för 2,5 år sedan och jag får fortfarande kommentarer om det ibland." Tjej, 16 år.

En 15-årig kille beskriver hur långtgående konsekvenserna blev för honom:

"Exakt detta hände mig fast jag skickade till en tjej. Det har förstört hela mitt liv. Har inga vänner kvar och jag har inte varit i skolan på 2 år."

Flera resonerar kring att vara i en sårbar situation och hur fel det är att utnyttja det:

"Det är tydligt att Kim är just i en väldigt sårbar position, då han inte har många nära sig som han är bekväm med. Sen när han skriver till Philip så utnyttjar Philip hans sårbarhet och manipulerar Kim. Vi alla kan vara i en sårbar position i livet men det är genom att göra de misstagen som hände t.ex i den här historian som man lär sig att inte bli utnyttjad eller använd av någon." Kille, 17 år.

Eller som den här 15-åriga tjejen beskriver det:

"Det är hemskt att detta händer, man kanske är rädd att öppet visa sin sexualitet, vilket leder till incidenter som dessa. Man kanske även bara vill skämma ut och trycka ner andra människor för att må bra själv."

Det är helt fel av mottagaren att utnyttja händelsen

Att dela en bild är en överenskommelse i en viss kontext och för ett visst syfte, det ger inte mottagaren rätt att göra vad den vill med bilden. Många tar upp att det är självklart att inte dela och sprida en bild som en har fått i förtroende:

"Vidrigt. Att lura någon annan människa för att få de att lita på en för att sedan göra detta, jag har faktiskt inga ord. Äckligt." Kille, 17 år.

En annan kille som är 16 år säger:

"Jag tycker att det är okej att skicka en nakenbild till någon som man kan anförtra sig åt, men det är helt fel av mottagaren att utnyttja händelsen."

Även tjejer kommenterar kring att det är fel att utnyttja situationen:

"Hemskt hur någon kan utnyttja ens tillit sådär, sedan screena och visa bilden för folk som han inte själv vill, den var ju bara menad till Philip. Också hemskt hur man kan leka med ens känslor på de sättet." Tjej, 16 år.

Några tycker å andra sidan att en själv också har ett ansvar:

"Här får man skylla sig själv lite. Man vet riskerna som medföljer med varje bild man skickar eller lägger upp online och får agera utifrån det." Kille, 17 år

Vår kommentar

Sammanfattningsvis när det gäller "Lurad" spelar varken kön, ålder eller erfarenhet roll för var barnen sätter gränsen för vad som är ok i berättelsen.

Det är aldrig ok att sprida nudes. Barnen resonerar kring att dela en nude med någon är en överenskommelse i en viss kontext för ett visst syfte och det ger inte mottagaren rätt att göra vad hen vill med bilden efteråt. Även om en del barn reflekterar över att Kim är ung så tycker de flesta inte att det är fel att dela en nude.

Att sprida vidare någon annan bild är något som barnen vet kan vara olagligt och både tjejer och killar berättar om att det kan få långtgående konsekvenser som utanförskap och dåligt mående. En del reflekterar även hur dåligt det är att utnyttja en person som är sårbar men resonerar även kring att du som delar bilder har ett eget ansvar och måste förstå vilka konsekvenser det kan få.

Vad säger lagen?

I berättelsen "Lurad" skickar Kim en dickpick frivilligt till Philip som sagt ja till att ta emot den. Philip har dock sedan visat bilden för alla sina kompisar, något som inte är okej och som kan utgöra ett barnpornografibrott. Om Philips kompisar dessutom inte vill ha/se bilden kan det också innebära ett sexuellt ofredande.

Berättelsen

Store-brorsan

Fatima gillar att dansa. Helst av allt balett eller hiphop. Hon brukar göra egna danser och lägga upp på TikTok. Hon hade helst haft ett eget konto men hennes pappa envisas med att han ska ha koll på vilka som skriver till henne. Han säger att hon är för liten för att ha ett eget konto men hon har ju fyllt tio och alla andra har ett konto. Han är bara så jobbig och pinsam.

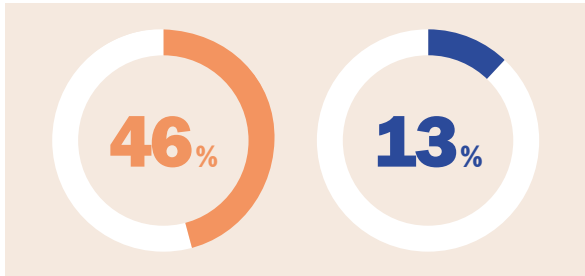
Fatima lägger även upp danserna som stories på Snapchat. En dag skickar en gubbe en dickpick till Fatima på Snap. Hon tycker han är så äcklig men börjar fnittra och visar bilden för sina kompisar.

Hon tänker inte berätta för sin pappa för då kommer han att bli arg och ta hennes mobil. Fatimas kompis Minna visar bilden för Love. Love säger att de ska messa killen och hota honom. Love skriver att han är Fatimas storebror och att killen ska hålla sig borta.

Killen säger att han inte menade att skicka bilden och han slutar höra av sig.

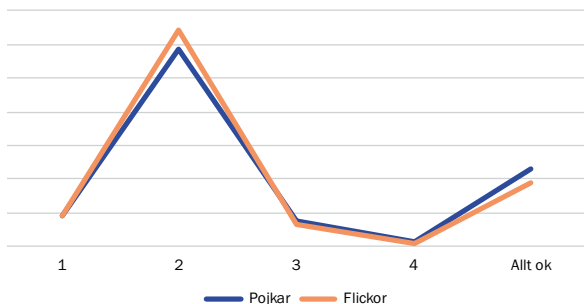
Igenkänning och gränsdragning

46 procent av tjejerna och 13 procent av killarna känner igen sig i i situationen. Detta gör Storebrorsan till den berättelse där skillnaden mellan tjejer och killars erfarenhet är störst.

Denna skillnad spelar dock liten roll för var tjejer och killar drar sin gräns, där en majoritet drar den där Fatima får en dickpick. Samtidigt tycker var fjärde kille och var femte tjej att allt i berättelsen är ok. De tycker visserligen att det var fel att skicka en dickpick, men att barnen hanterade det bra genom att hota avsändaren.

Vissa tycker också att gränsen gick vid första meningen eftersom de anser att 10 år är för ungt för att ha Tiktok.

Man vill inte se och det är jobbigt

Både killar och tjejer beskriver att de får oönskade nudes, framför allt från vuxna:

"Jag och mina kompisar har aldrig skickat nått men får ofta nakenbilder på gamla gubbar" Kille, 12 år.

"Som tjej får man dickpics nästan varje dag av främmande män, dickpics man inte frågat efter." Tjej, 16 år.

Barnen berättar också hur de i andra sammanhang fått se bilder och filmer som de kanske inte var beredda på, och som upplevs somäckliga och obehagliga, eller ibland skrämmande.

"Jag och mina kompisar gick på omegle som ett skämt för några år sedan först var de kul men sen börja de komma fram nakna gubbar som började visade sina privat delar vi skippade dem men de va ba äckligt vi var ju bara 11 år och hade sett en gubbes privat del utan att vi ville det." Tjej, 14 år.

Flera tjejer tar upp hur jobbigt det kan kännas att få bilder och oönskade frågor och att det kan kännas länge efteråt.

"Det är jättemånga äldre killar eller killar generellt som skickar oönskade bilder. Man vill inte se och det är jobbigt att få det skickat till en." Tjej, 15 år. En 16-åring säger att *"det är äckligt med de som betar sig så eftersom det skapar en otrygghet och rädsla för att ta kontakt med och skaffa nya vänner på en plattform."*

Även om många generellt tycker att det är fel att driva med någon som har skickat en nude, så tycker en del att vuxna förövare som skickar till exempel dickpics får skylla sig själva om deras bilder sprids vidare.

Spara alla bilder och chattar

I sina svar beskriver barnen också vad en kan göra när en får bilder på någon annan skickade till sig. Många tar upp hur viktigt det är att inte dela vidare, men att prata med en vuxen. Vissa tycker att det är bäst att bara radera bilden, andra tycker att en kan spara den (till exempel i sitt privata album i snapchat), men inte dela den. Detta för att kunna visa bilden för en vuxen eller för polisen.

Oavsett om det är en bild på sig själv eller på någon annan så tycker många att en absolut ska anmäla bilden till sidan/appen, till exempel Instagram, Snapchat. De tycker också att det är bra att polisanmäla:

"Fruktansvärt ring polisen direkt. Spara alla bilder och chattar. Be dina kompisar oxå anmäla." Tjej, 17 år.

En del svar tyder på att barnen inte har särskilt höga förväntningar på vad en polisanmälan kan leda till. Trots det ser de en poäng med att anmäla, som den här 15-åringen:

"Sedan kan jag även förstå att man kan skämmas, men detta är ett allvarligt brott och poliser kan och kommer inte göra något mer än att se till att du kommer i säkerhet och försöker hålla det så genom att kanske säga till att vara försiktig. Sådant här händer hela tiden och det är viktigt att stoppa de som tvingar och hotar då det inte bara kan sätta dig i fara, men även andra. Så om du inte är säker på om du ska anmäla det, GÖR DET, och om inte för dig, för alla andra människor som riskerar"

Blocka personen och berätta för en vuxen

Förutom alla svar som handlar om hur en kan tänka och förhålla sig till att få eller skicka bilder, så pratar barnen också om hur en kan agera. Det kan vara strategier för att skydda sig själv, eller strategier för att hantera något som redan inträffat.

Ibland kan det hända saker som känns obehagliga, men där det ändå finns utrymme att stanna upp och backa från en jobbig situation. Många är inne på att försöka ta det lugnt om en känner sig hotad eller pressad, eller om någon beter sig illa. Bättre att stänga av appen, eller ta bort den helt, än att göra något dumt. De tycker också att det är bra att blockera någon som betett sig illa, och prata med en vuxen.

Många menar att det är viktigt att prata med en förälder eller någon annan vuxen när något allvarligt har hänt. Som vuxen ska du få barn att känna sig trygga att prata med dig och berätta när något har hänt.

"Blocka personen direkt och berätta för någon vuxen man litar på för sådana saker ska man ej behöva gå och bära på. Man måste kunna berätta för sina föräldrar och det är aldrig barnets fel det är personen som skickar bilderna som det är fel på och som även är vuxen och ska inte skriva till en minderårig." Tjej, 17 år.

När man är ung kanske man inte förstår allvaret

Ett annat exempel på vuxnas ansvar för att skydda barn är att vissa påpekar att yngre barn inte ska använda vissa sidor eller appar:

"När man är ung kanske man inte förstår allvaret men samtidigt är man ung och nyfiken. Inget fel på det." Tjej, 18 år.

De åldersgränser som finns på sociala medier tycker åtminstone de äldre barnen är befogade:

"Ansaret ligger på ens föräldrar. Hon är bara 10 och det är 16-års gräns på snapchat av en anledning" Kille, 16 år.

Många är också noga med att trygga vuxna behövs för att stötta barnet, när det är en vuxen som gjort något dumt eller kanske till och med olagligt mot ett barn:

"Det är klart att det är viktigt att hålla koll på vad ens barn gör på nätet, men att säga det till henne på det sättet känns som att pappan skyller faktum att vuxna människor skriver till henne på just henne, och inte på de som faktiskt har betett sig illa. Förstår oron, men skulle hantera det på något annat vis." Tjej, 15 år.

Flera skriver om vikten av att prata med en vuxen, att reda ut vad som hänt och om det behövs, resonera

kring vad som kan göras. Barnen är dock tydliga med att övervakning av barnen inte är rätt sätt för föräldrar att hantera det:

"Att Fatimas pappa övervakade hennes sociala medier ledde till att hon inte berättade om gubben och dickpicken. Barn borde få ha större frihet på Internet, och samtidigt få lära sig om de faror som finns. Skolor borde ta upp det med eleverna i åldern 10+." Tjej, 17 år.

Vår kommentar

Berättelsen "Storebrorsan" är den berättelse där skillnaden mellan killar och tjejer är störst när det gäller att känna igen sig i berättelsen. Berättelsen handlar om att få en dickpick av en vuxen på en social plattform där många barn befinner sig.

Hälften av alla tjejer känner igen sig i berättelsen, vilket stämmer väl överens med de erfarenheter tjejer vi har pratat med de senaste åren har haft. Både bland barnen i undersökningen och bland barn vi har pratat med i andra sammanhang har det varit vanligare att tjejer får dickpicks från vuxna män än att killar får det. Kontaktförsöken från vuxna börjar så tidigt som i tioårsåldern.

Barnen berättar om den otrygghet och rädsla det skapar hos dem när de befinner sig på sociala plattformar där de försöker lära känna andra barn. De beskriver att känslan av äckel och obehag kan finnas kvar hos dem länge efteråt. Barnen reflekterar också över ansvaret vuxna i barns närhet har när yngre barn får konton på sociala medier som har tydliga åldersgränser.

Barn som utsätts för oönskade nakenbilder av vuxna berättar om strategier de har för att skydda sig själva och för att hantera det som redan har hänt. Det kan

handla om att anmäla på plattformen, att berätta för en vuxen eller en polis. Flera barn tycker att det är viktigt att anmäla även om de har låga förväntningar på vad som kommer att hända med deras anmälan.

Att föräldrar övervakar och straffar barnen riskerar att skada förtroendet mellan barnet och den vuxna. Istället beskriver barnen att de vuxna ska stötta barnet i att kunna skydda sig själv.

Vad säger lagen?

Den vuxna mannen som skickar en dickpick till Fatima i berättelsen "Storebrorsan" begår ett sexuellt ofredande av Fatima. Fatima gör däremot inget olagligt när hon visar bilden för sina kompisar. Det Love skriver till mannen om att han ska hålla sig borta är inte tillräckligt allvarligt för att anse att Love begår något brott mot mannen.

Berättelsen

Kär

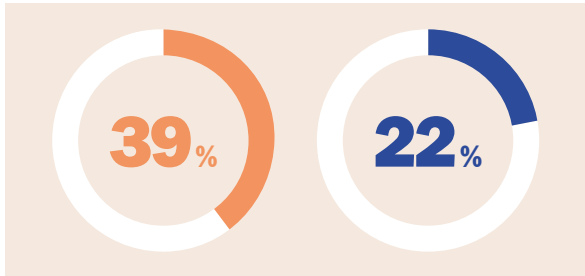
Nikita är kär i sin nya kille Melwin. Melwin går i ettan på gymnasiet och de har varit ihop i några veckor. De brukar smita hem till Nikita på lunchen och hängla. Nikita gillar allt med Melwin. Han är söt, rolig och brukar skicka massa gulliga mess till henne. Han är perfekt.

Nikitas kompis Bianca frågar henne om hon har skickat nudes till Melwin än. Hon måste ju fatta att Melwin kan få vilken tjej han vill och om hon inte skickar nudes kanske han kommer att tröttna på henne. Nikitas andra kompisar håller med och det verkar som att alla utom hon skickar bilder till sina killar.

Nikita frågar Melwin om han vill att hon ska skicka bilder. Melwin säger att det vore najs men att det bestämmer hon själv. Vill han se henne naken så kan han ju göra det när de ses.

Nikita har ingen lust att skicka bilder men samtidigt är hon orolig för att Melwin ska tröttna på henne om hon inte gör det.

Igenkänning och gränsdragning

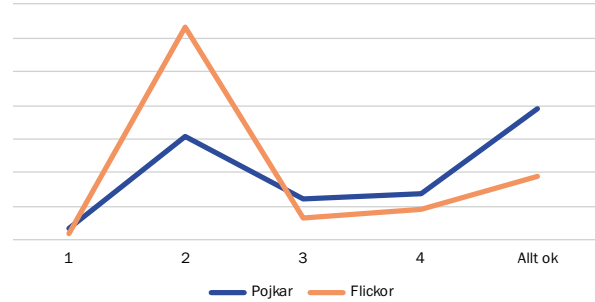

Av de barn som svarat på berättelsen känner 39 procent av tjejerna och 22 procent av killarna igen sig i situationen.

Tjejer och killar svarar på övergripande nivå på markant olika sätt. Tjejerna reagerar starkt där Bianca uppmuntrar Nikita att skicka nudes och en majoritet markerar att deras gräns går där. Mindre än var tredje kille markerar samma gräns.

Bland de som markerat att allt i berättelsen är ok är könsmonstren omvända. Avsevärt fler killar än tjejer ser inga problem i berättelsen. Bland de som själva har erfarenhet av liknande situationer är det en större andel som tycker att allt är ok än bland barn som inte har egen erfarenhet. Däremot finns inga stora skillnader mellan äldre och yngre barn av samma kön.

I fritextsvaren fokuserar tjejerna överlag på att vänner som försöker skapa oro eller pressa varandra är dåliga vänner medan killarna fokuserar mer på relationen mellan killen och tjejen.

Det är definitivt inte så att alla gör det

Många ser inga problem med att skicka nudes till en partner och menar att det kan vara någonting positivt. Vissa upplever att det är väldigt vanligt att skicka nudes, medan andra tycker att det blir mindre vanligt:

"Det är lite svårt att lita på folk nu för tiden. Det är mindre och mindre som skickar nudes, man ska aldrig skicka nudes för man kan ha sex och relationer utan nudes som förstör allt." Kille, 16 år.

Vissa känner igen sig i att få höra att det är ett måste att skicka bilder, och i att få utstå tjat om bilder från en partner:

"Det känner jag igen mig lite av, när man [kanske] skickat en liten bild på typ underkläder en gång o sedan kräver de o tjuvar om bilder det tycker jag är respektlöst när man inte accepterar ett nej till bilder!" Tjej, 14 år.

Samtidigt är det flera som betonar att det inte är en självklarhet att skicka nudes:

"Hon ska inte behöva skicka nudes till sin kille och det är definitivt inte så att alla gör det. Om en kille uppmanar en att skicka nudes trots att man inte vill så är det inte en kille värd att ha ens uppmärksamhet." Kille, 16 år.

"Det bör aldrig verka okej, eller ens vanligt och normalt att skicka nudes. Det är inte så kärlek fungerar och den som blir kär över en nude borde man akta sig för." Tjej, 17 år.

Många betonar att den som tappar intresset för att du inte skickar en bild är korkad och ingen som du borde vara tillsammans med:

"Om en kille eller tjej skulle sluta vara intresserad av dig bara för att du inte skickar bilder till denne så är den personen inte värd din tid." Kille, 15 år.

Flera påpekar hur onödigt det är att skicka nudes; att det är bättre att göra saker i verkligheten:

"Att man inte ska skicka bilder för att nudes e så barnsligt om man vill göra något kan man göra det i verkligheten t.ex. Ha sex." Kille, 14 år.

"Och att riskerna gör att det inte är värt det: Jag tycker att skicka nudes till någon inte är ok alls, det är en sådan risk och det spelar egentligen ingen roll vem det är. Om man ska vara naken kan man vara det i person." Tjej, 14 år.

Kom igen, va inte så tråkig

Flera tar upp att det finns en press att skicka nudes och att de förstår att barn kan känna av den. Som exempelvis den här 17-åriga killen som själv är storebror och relaterar till yngre barn:

"Ett tioårigt barn som får en dickbild kanske skickar tillbaka en nudebild. Det kan ha många orsaker. Dels för att barnet känner sig skyldiga när hen inte skickar tillbaka, dels för att barnet [inte vill] känna sig utanför medan många skickar nudebilder."

En 17-årig tjej håller med om att det finns en press att skicka bilder:

"...många killar vill ha nudes, och ibland inte accepterar ett nej utan säger "amen bara en bild" "kom igen, va inte så tråkig."

Andra har själva upplevt att de borde byta bilder för att inte ens partner ska tappa intresset:

"Det finns nästan alltid mycket press på att skicka bilder till killen man gillar för att man är rädd att dom ska tappa intresset annars..." Tjej, 16 år.

Många beskriver en rätt diffus känsla av att killar vill ha bilder och att en därför skickar bilder trots att en kanske inte vill:

"De känns som att i princip alla killar i min ålder tycker de är najs med nakenbilder. Om man vill ha killen så skickar man kanske bilder även fast man ej känner för det. Eftersom man är intresserad och vill ha killen." Tjej, 16 år.

Det kan också handla om känslan av att det hör till en relation, eller att alla andra gör det, något som den här 17-åriga tjejen är inne på:

"...det är hon och bara hon som får bestämma men samtidigt kan det finnas en stor press om man hör att andra gör det men själv inte är bekväm att göra det."

"Jag började chatta med en kille i min ålder och sedan ville han att jag skulle skicka bilder. Varje gång jag sa nej så sa han "snälla" så jag sa tillslut "kanske" men egentligen tänkte jag inte skicka något. Dagar efter så frågade han varför han inte fick några bilder, jag sa då att jag inte ville och då sa han att jag hade lovat honom att skicka. Jag vet att jag inte lovade, men det var som att han ville att jag skulle tro på det han sa, sedan började han skicka dickpics vilket kändes obehagligt. Han sa då efter varje gång han skicka att jag var "skyldig" honom bilder och tillslut så var de ändå jag kunde tänka på om jag var skyldig eller inte, jag fortsatte tänka på detta varje dag, och under den här tiden hade han också skickat komplimanger om hur fin jag är och snygg även om jag aldrig skickat en hel bild. Så jag blockade honom, men känner mig taskig för att ha blockat honom. Var det rätt av mig eller ska jag oblocka honom och säga förlåt för att ha blockat honom?" Tjej 14 år.

Vänner ska se så man inte råkar illa ut

Att ingen ska bli pressad eller hotad till att skicka bilder är många överens om, däremot varierar synen på vad som faktiskt är press. Här finns tydliga könsskillnader. Tjejerna uppmärksammar och tar avstånd från den mer subtila pressen från kompisar och omgivningen. De är tydliga med att vänner inte ska utsätta varandra för press.

"Man kan känna att man måste göra saker för att vara tillräckligt för andra, men då ska man minnas att om man inte duger som man är för folk så är det fel folk att omge sig med. Hon vill uppenbarligen inte skicka bilderna och då ska hon inte göra det." Tjej, 17 år.

Vissa beskriver att de känner igen sig i att få höra från kompisar att en borde skicka bilder:

"Haft samma tankar och hört samma sak att "om du inte ger honom något kommer han hitta någon som gör det" vilket får mig att känna mig tvingad att skicka nudes eller liknande för att han ska stanna kvar." Tjej, 15 år.

Flera uttrycker att bra vänner kan vara ett stöd i att prata med sin partner, stötta i att sätta gränser och kan hjälpa att ta ställning till vad som funkar för personen. Det uttrycks även att vänner inte bestämma vad personer ska göra i förhållanden:

"Det är bra att hon diskuterar med både Melwin och sina vänner när hon själv är osäker, men att hon i slutändan själv bestämmer vad hon vill göra med sin kropp." Tjej, 17 år.

Andra uttrycker att man inte ska uppmana eller pressa någon som inte vill det och att skicka bilder är inte att vara en bra vän, oavsett vad ens partner vill:

"Vänner ska se så man inte råkar illa ut. Att uppmuntra sin kompis till något riskabelt gör inte äkta vänner. Dom gjorde henne orolig. I 7an är man i den avundsjuka åldern, och därför skulle jag säga att det där är fakekompisar." Tjej, 18 år.

Killarna verkar inte alls i samma utsträckning uppmärksamma hur press från kompisar kan påverka Nikitas beslut. De tenderar snarare att betona att en har ett stort eget ansvar:

"Det är ju hennes val om hon gör det. Han har aldrig bett henne om det och aldrig hotar med att göra slut." Kille, 14 år.

Skicka bilder för att DU vill

Ett återkommande tema i barnens kommentarer är vad som är en bra relation, till en partner eller en vän. Många lyfter hur viktigt det är att kunna prata med och lita på varandra:

"Man kan lätt få ångest över att inte vara tillräcklig. Allt handlar om tillit och att prata med varandra, tiden man ses ska kunna räcka och om killen inte tycker att det duger av dig så är han inte värd dig. Bilder behöver inte vara ett alternativ och om det är på tal kan man försöka hitta andra lösningar som känns bättre för en." Tjej, 17 år.

Vissa pratar också om hur viktigt det är att förstå att du känner ditt förhållande bäst, inte dina vänner. Och framför allt att ingen annan kan säga vad som är rätt för dig:

"Ingen av hennes kompisar ska säga hur hon ska göra för att få en kille att bli mer intressant eller heller hur dom tappar intresse alla killar är olika och det var hon som fick han så var bara dig själv å låt ingen säga hur du ska vara och du ska inte behöva göra något du inte är bekväm med." Tjej, 16 år.

Många tycker helt enkelt att en partner som tjarar, pressar, eller kräver att du ska skicka bilder inte förtjänar dig:

"Om en person begär att man ska byta bilder för att vara tillsammans ska man inte vara tillsammans med den personen helt enkelt, spelar ingen roll om man vill byta bilder eller inte." Tjej, 14 år.

Vissa uttrycker att om man ska skicka bilder så ska det vara för att en själv vill, och för att den som skickar och den som tar emot är bekväma med varandra, aldrig på grund av gruppsytryck eller rädsla för att partnern ska göra slut:

"Det är jätte många killar (även tjejer) som vill byta bilder men man ska aldrig behöva känna sig tvingad för att en kille kommer sluta gilla en då! Om han skulle sluta gilla dig för att du inte vill byta bilder så är det något fel och då bör man välja en annan kille eller tjej." Tjej, 15 år.

Vår kommentar

Sammantaget beskriver och resonerar barnen mycket om normer och förväntningar som kan göra att en tar dåliga beslut eller känner sig pressad att göra något. Men de resonerar också kring de positiva motkrafter som gör att en kan stå emot normer och förväntningar. Det handlar ofta om vänner, men också om att ha en bra partner och om den egna förmågan att se sitt eget värde och våga gå sin egen väg.

Det finns ett mönster i svaren som tyder på att främst tjejer med egna erfarenheter blir mer försiktiga med vad de delar på nätet och med hur öppna de är. De äldre barnen tycks vara mer trygga i att göra det som känns rätt för sig själv, även om de självklart också påverkas av press och normer, medan de yngre oftare gör ett tydligt ställningstagande för vad som är rätt eller fel. Vissa resonerar själva kring hur de tänker annorlunda nu än när de var yngre.

Att ingen ska blir pressad eller hotad till att skicka bilder är de flesta överens om, däremot varierar synen på vad som faktiskt är press. Även här finns tydliga könsskillnader. Tjejerna uppmärksammar och tar avstånd från den mer subtila pressen från kompisar och omgivningen. De markerar tydligare och förväntar sig att vänner inte ska utsätta varandra för press. Killarna verkar inte i lika stor utsträckning uppmärksamma hur press från kompisar påverkar beslutet. De tenderar snarare att betona att en har ett stort eget ansvar.

Vad säger lagen?

I berättelsen "Kär" så är det ingen som gör något olagligt, även om – precis som många av barnen har resonerat kring – Nikitas kompisars agerande kan ifrågasättas. Melwin agerar däremot korrekt då han säger att Nikita får bestämma själv om hon vill skicka bilder.

Berättelsen

Festen

Louise ska på fest med Anna och Molly. De ses hemma hos Molly för hennes mamma är bortrest. Det är sista festen i nian och tjejerna förfestar tillsammans. När klockan närmar sig nio drar de vidare till Amir. Hemma hos Amir är det fullt med folk. De dricker öl, dansar och sjunger. Louise börjar må illa och det börjar snurra. Hon har inte ätit så mycket under dagen och alkoholen går rätt upp i huvudet. Hon vinglar bort från vardagsrummet och in på toaletten. Hon låser dörren och kräks. Louise känner att hon måste lägga sig ner.

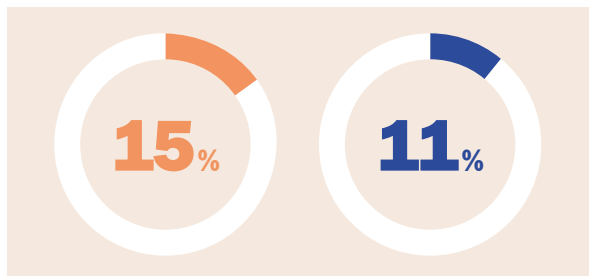
Anna knackar på dörren och frågar hur hon mår. Anna hjälper Louise in på Amirs föräldrars rum och stoppar om henne. Sen går hon tillbaka till festen.

Louise har ingen aning om hur länge hon har legat i rummet men hon vaknar av att Anna kommer in. "Varför är du naken?" Louise minns ingenting. Anna hjälper henne upp och till Annas mammas bil. Annas mamma skjutsar hem Louise.

Louise vaknar och mår illa och en obehagskänsla sprider sig i kroppen. Vad hände egentligen igår? Hon tittar på mobilen och blir iskall. Någon har delat bilder på Louise i klassens chattgrupp och hon är naken på bilderna. Louise får panik, börjar gråta och ringer Anna.

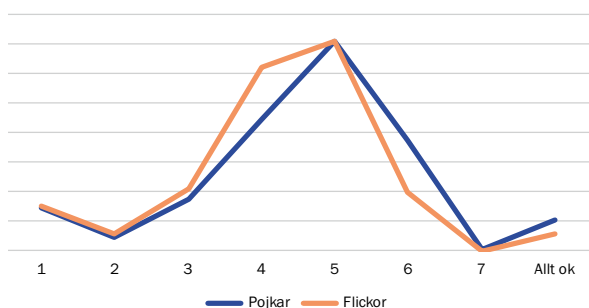
Igenkänning och gränsdragning

Av de barn som svarat på berättelsen känner 15 procent av tjejerna och 11 procent av killarna igen sig i situationen.

Tjejernas och killarnas svar har stora likheter. I båda grupperna som helhet är det vanligast att barnen sätter gränsen där Louise vaknar upp och Anna kommer in. Den tydligaste skillnaden är att något fler tjejer sätter sin gräns tidigare än killarna gör, i den del av berättelsen där Anna lämnar Louise ensam.

En grupp barn sätter gränsen redan där det blir tydligt att det är en fest med alkohol. En mindre andel barn anser att allt i berättelsen är ok, av dessa är andelen killar nästan dubbelt så stor som andelen tjejer.

...att utnyttja någon på det sättet är verkligen inte okej

Av berättelsen framgår inte vad som hänt Louise, förutom att någon har fotograferat henne naken. I svaren finns både de som utgår ifrån att hon blivit våldtagen och de som fokuserar på att bilder har spritts. Det tycks vara olika vad barnen tycker är värst i historien, men många kommenterar hur fel det är att utnyttja någon som är i en så utsatt situation:

"Det är hemskt och att utnyttja någon som är sårbar och inte kan försvara sig är hemskt och att känna sig så hjälplös. Det vännerna kunde ha gjort var att ta hem henne istället att gå tillbaka till festen eller att nån stannat med henne, man måste hålla ihop. Det är hemskt att bli utnyttjad på det sättet och sedan att det sprids till ens klass för det kan senare också spridas vidare till andra ställen." Tjej, 15 år.

Flera poängterar också att det yttersta ansvaret ligger på förövaren, oavsett om en tycker att kompisen har ett ansvar:

"HEMSKT! Framför allt är det personen som klädde av henne och gjorde bilders fel! Men att Louise så kallade kompis lämnar henne ensam när hon är full på en fest i någons hus?! Anna borde ha tagit henne hem eller stannat med henne." Tjej, 16 år.

Andra tycker inte att det är kompisen ansvar:

"Anna borde inte ha lämnat Louise men samtidigt är Louise inte Annas ansvar, går inte att skylla på ngn i de här sammanhanget förutom idioten som tog bilderna på Louise när hon var omedveten och tydligt påverkad." Tjej, 16 år.

...men att skada någon, där går gränsen

Även om många resonerar kring ansvar och att tänka igenom konsekvenser så finns det också en stor

förståelse för att alla kan begå misstag och göra saker som en ångrar, kanske just för att en är ung. Det gör dock inte ett övergrepp mindre, du har fortfarande rätt att inte bli utnyttjad:

"Dom är alldeles för unga för att festa men ofta faller man för gruppptryck och tänker inte efter det förstår jag. Att däremot smygfoto o klä av folk när dom är alkoholpåverkade är absolut fel o alla borde förstå de det är helt sjukt att göra så. Att man kan tro att de är kul på nåt sätt de förstår jag inte." Tjej, 17 år.

Hur kan man bara lämna sin vän där?!

Det som många tar upp och kommenterar på är att en bra kompis inte lämnar sin berusade vän ensam på en fest. Där går gränsen för vad som inte är okej för många, till exempel den här 17-åriga killen:

"Att Anna lämnar henne där är för mig otroligt. Man hjälper en polare i denna situation, så är det bara."

Eller den här 16-åriga tjejen:

"Det första felet som gjordes var att kompisen lämnade tjejen själv i ett främmande hus när hon var full. Tjejen har inte gjort något fel i den här situationen. Självklart ska folk ha bättre vett än att ta kort på någon naken men om jag gick till en fest med en kompis hade jag litat på att min kompis höll koll på mig om jag blev väldigt full."

Vissa trycker på hur viktigt det är att ta hand om en vän som inte mår bra:

"Det är dumt att låta sin vän spy och må illa. Bara för att man kan fortsätta festa. Lika bra att ringa till hennes föräldrar eller sticka hem." Tjej, 16 år.

Andra tar upp risken att bli utnyttjad:

"Det är hemskt. Plus att hennes vänner går tillbaka till festen, de ska vara med henne och hålla koll på hur hon mår och så ingen tar övertag på henne när hon inte kan tänka klart för sig själv." Tjej, 14 år.

Istället tycker vissa att en bra kompis skulle stanna och "vakta" eller ta hand om Louise. Andra tycker att det bästa är att se till att kompisen kommer hem, eller ringa en vuxen som kan hämta. Barnen är medvetna om att en fest med alkohol är en risksituation och att de ser lojala vänner som ett sätt att minska risken.

Man ska alltid se till att man har koll

Det är många som tar upp att Louise har ett eget ansvar, men de gör det på olika sätt. Vissa resonerar kring mognad och drar gränsen när Louise blir full på en fest:

"Detta ska självfallet polisanmälas. Detta är ett exempel till varför man har 18 års gräns på alkohol. Jag tror att de flesta som festar som unga tror att detta inte kommer hända dem förrän [det] händer dem." Tjej, 17 år.

Eller som den här 16-åriga killen:

"Jag sätter gränsen tidigare att ungdomar och alkohol är ingen bra kombination pga hormoner sen alkoholen på det kan göra att man inte tänker ett steg längre. Även om det är grovt fel att ta en bild på en tjej när hon är naken så tycker jag det är fel att 9:or ska festa utan att deras föräldrar vet något." Kille, 16 år.

Andra ser det som att en har ett eget ansvar, men om det ändå blir fel så har även andra ett ansvar. Och - den största skulden ligger fortfarande hos förövaren:

"Det är ens eget ansvar att avgöra hur mycket man dricker och hur full man blir osv. Men om ens kompis [däckar] på en fest ska man ALLTID stötta den och hjälpa den där den är eller hjälpa den hem. Sen att något äckel har skickat på henne när hon sover är det vidrigaste som finns." Tjej, 16 år.

Vår kommentar

”Festen” var en av de berättelser som gav flest fritextsvar. Det är också en berättelse som tydligt visar att det går att se frågorna om gränsdragning och ansvar ur olika perspektiv.

Många barn lyfter en del av berättelsen som inte var vårt främsta fokus, nämligen vad en har för ansvar som vän. De resonerar också kring eget ansvar och vad som är värst: att utnyttja någon eller att dokumentera övergreppet och sprida bilderna.

Vissa fokuserar på övergreppet som skedde på plats; att bli avklädd och fotad och eventuellt utsatt för andra övergrepp när en är medvetslös. Andra tycker att det värsta, eller mest extrema, var att bilderna sedan spreds, eftersom det har så stora konsekvenser för den som utsatts på längre sikt. Oavsett väcker berättelsen starka känslor, liksom alla berättelserna där det förekommer ett tydligt övergrepp, och de allra flesta barn placerar sin gräns före eller vid den juridiska gränsen. De är också väldigt tydliga med att förövaren alltid bär skulden även om barnet gör fel.

Det är viktigt att skilja på att barn kan anse att det är fel att dricka alkohol, eller ens befinna sig på en fest där det finns alkohol, utan att de därmed anser att det förminskar skulden för den som utsätter en berusad person för övergrepp.

Vad säger lagen?

I berättelsen ”festen” aktualiseras en rad olika brott. Det framgår inte om Louise har utsatts för övergrepp men det som framgår är att:

- En eller flera personer har klätt av Louise hennes kläder utan att hon varit medveten om det på grund av berusning. Detta kan innebära ett ofredande eller ett sexuellt ofredande.
- En eller flera personer har fotograferat Louise naken utan att hon varit medveten om det, vilket kan utgöra ett barnpornografibrott (skildring) och kränkande fotografering.
- En eller flera har spridit bilderna på Louise – vilket kan innebära både barnpornografibrott (spridning), olaga integritetsintrång och sexuellt ofredande.

Berättelsen

Fortnite

Sofia går i sexan och spelar Fortnite. Hannes från klassen dyker upp och börjar chatta med henne. De spelar ett tag och sen frågar Hannes om Sofia vill chatta på WhatsApp. Sofia tycker det är lite märkligt att Hannes inte har samma användarnamn som i klasschatten men hon tänker att han kanske har ett annat konto. Sofia lägger till Hannes och de fortsätter skriva om Fortnite. Hannes börjar fråga Sofia om hennes syskon och mamma. Sofia svarar inte.

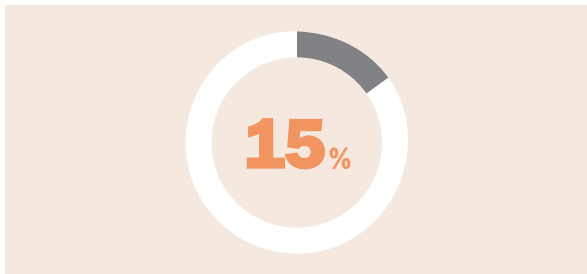
Då skriver Hannes att om Sofia inte skickar en nakenbild till honom kommer han att döda hennes mamma. Sofia skriver att det inte är roligt och att Hannes ska lägga av. Men då skriver Hannes att han inte alls går i hennes klass och att han vet vart Sofia och hennes familj bor.

Sofia blir jätterädd. Hur kan han veta vart hon bor? Kommer han komma hem till henne?

Sofia gör som han säger och skickar en nakenbild. Hon blockerar hans konto och försöker att inte tänka mer på det.

Igenkänning och gränsdragning

Ungefär 15 procent känner igen sig i situationen. De barn som svarat på berättelsen Fortnite tillhör den yngsta gruppen och är alla 10-13 år. Totalt finns 115 svar. Det är betydligt fler tjejer än killar som svarat och det är därför inte meningsfullt att dela upp dem efter kön.

De flesta barn sätter sin gräns där Sofia blir ombedd att skicka en nakenbild och blir hotad. Relativt många sätter sin gräns redan där Sofia lägger till den hon tror är Hannes. Väldigt få barn tycker att det som sker efter att "Hannes" hotar Sofia är ok.

Hur det är i dagens samhälle

En del barn skriver även i sina kommentarer att de känner igen sig i berättelsen:

"Detta har många pratat om och spridit för att minska risken att detta händer på riktigt, som det har gjort flera gånger. Jag anser att detta är ett bra sätt att sprida uppmärksamheten till barn och ungdomar." Kille, 13 år.

Pojken beskriver inte tydligt att han har egen erfarenhet av liknande händelser, men att han hört talas om det. Han menar att metoden i den här undersökningen: att presentera berättelser, är ett bra sätt att uppmärksamma problemet och få barn och ungdomar att diskutera vad som kan hända på nätet.

Andra barn berättar mer tydligt om personlig igenkänning:

"Detta hände mig och jag pratade med mina föräldrar nyligen. En kille la till mig från en chatt på discord och sa att han hade fått bilder på mig från en av mina kompisar. Han sa att han hade bilder när jag duschade och sov och att han hade nakenbilder på mig. Och gjorde jag inte saker på kamera för honom skulle han skicka dom till andra personer. Jag blev rädd och skickade och han fortsatte och gjorde det flera gånger. Idag sket jag i det och blockade honom och är nu rädd att han har bilderna online." Tjej, 13 år.

Det är flickor som tydligast beskriver att liknande saker har hänt dem själva, medan pojkarna mer konstaterar att berättelsen beskriver "hur det är i dagens samhälle".

Inte okej någonstans

Barnen betonar att det som händer i "Fortnite" inte är ok:

"Att pressa någon till att skicka nakenbilder är inte ok."
Tjej, 12 år.

Andra påpekar att gränsen går ännu tidigare:

"Inte okej någonstans. Man ska aldrig lägga till folk på nätet utan att säkert veta vem det egentligen är!" Tjej, 13 år.

Den här tjejen påpekar att det är viktigt att vara noga med vilka man lägger till som sina kontakter på sociala medier. Liksom i andra berättelser är det främst tjejer som påpekar att man behöver tänka till tidigt kring möjliga konsekvenser.

Säg till en förälder

Flera barn påpekar att det är bra att berätta för någon vad som hänt. En tjej skriver:

"Alla borde ha någon att komma till med hot på nätet."
Tjej, 13 år.

Några av barnen skriver specifikt att det är bra att säga till en förälder när sånt händer. Andra ger ytterligare tips om vad man kan göra i liknande situationer:

"Skicka inte bilden blocka kontot var borta från sociala medier ett tag få hjälp av vuxen typ lärare, släkt" Tjej, 13 år.

Här ges rådet att helt ta en paus från sociala medier. Andra pratar mer om att blockera och ignorera de som betar sig illa.

Vår kommentar

"Fortnite" är en av berättelserna riktad till de yngre barnen. Det är inte lika många av de yngre som svarar eller kommenterar, vilket gör att vi inte kan dra några slutsatser kring skillnader i mönster på grund av kön.

Bland de som svarar markerar dock nästan alla att de inte tycker att det är ok tidigt i berättelsen. Även om de flesta svarar att de inte känner igen sig har de som valt att kommentera i flera fall beskrivit att de känner igen sig. Barnen påpekar också att det är bra att ha någon vuxen att vända sig till, gärna en förälder.

Vad säger lagen?

I berättelsen "Fortnite" har en, förmodligen vuxen, person tagit kontakt med Sofia och utgett sig för att vara någon hon känner. Därefter hotar mannen med att döda Sofias mamma om hon inte skickar en nakenbild till honom. Eftersom syftet med kontakten med Sofia var att få nakenbilder kan mannen ha gjort sig skyldig till brottet kontakt med barn i sexuellt syfte. I och med att han sedan hotar Sofia att skicka en nakenbild aktualiseras också brotten olaga hot, utnyttjande av barn för sexuell posering och barnpornografibrott.

Berättelsen

Iphone

Charlie går i trean på gymnasiet och hon läser samhällsvetenskapligt program. Charlie är så less på att inte ha pengar och hon har inget jobb. Idag gick hennes mobil sönder. Batteriet tar slut alldeles för fort och hon kan knappt ringa någon innan den dör. Charlie försöker prata med sina föräldrar men de säger bara att de inte kan hålla på att köpa nya mobiler hela tiden.

Matilda kommer till skolan med en ny Michael Kors väska och Charlie säger avundsjukt att hon gärna skulle vilja ha en likadan. Då tar Matilda henne åt sidan och berättar att en gubbe som lagt till henne på Insta om hon vill sälja nudes till honom. Han är inget äckel och betalar bra. Det enda hon behöver göra är att ta en nude och skicka så swishar han tusen spänn.

Charlie frågar Matilda om hon inte är orolig att han ska sprida bilden vidare men Matilda säger att hon aldrig fotar sitt ansikte och hela nätet är fullt av nakenbilder så vem bryr sig.

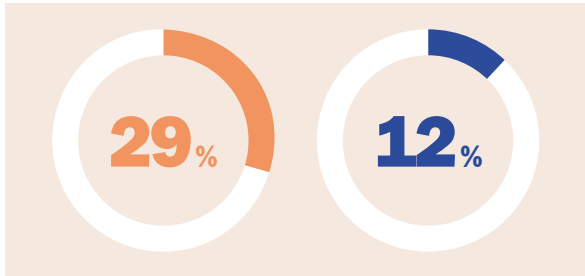
Charlie funderar ett tag men bestämmer sig ganska snabbt för att det är rätt safe ändå. Hon lägger till gubben.

Han dm:ar henne och frågar om hon skulle kunna sälja en nude till henne. Charlie messar att hon vill ha tusen spänn för en nude, gubben säger att hon får två om hon tar med sitt ansikte.

Charlie säger att det vill hon inte men att hon kan skicka en där han inte ser hennes ansikte. Charlie skickar bilden och ger gubben sitt mobilnummer. Han swishar över pengarna.

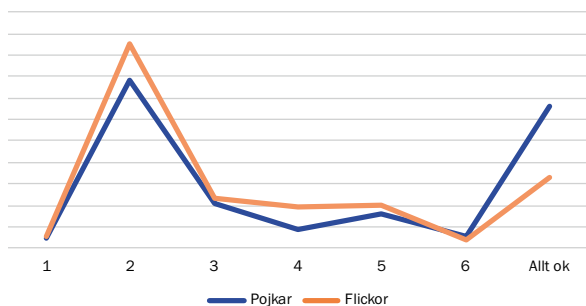

Igenkänning och gränsdragning

Av de barn som svarat på berättelsen känner 29 procent av tjejerna och 12 procent av killarna igen sig i situationen.

Precis som i andra berättelser där vänner pressar eller ger råd – i det här fallet där Matilda föreslår Charlie att sälja nudes - så sätter fler tjejer än killar sin gräns där. Bland de som tycker att allting i berättelsen är ok så är istället killarna i majoritet. För killarna är detta det näst vanligaste svaret. Det finns inga stora skillnader i hur yngre och äldre barn svarar. Däremot är killar med erfarenhet mer sannolika att svara att allt är ok medan mönstret för tjejer är det motsatta.

Hur mycket bilder det än finns där ute på nätet så är det ändå inte okej

De barn som delat sina tankar och erfarenheter med oss i denna berättelse har olika synsätt på vad en som barn *bör* göra, men inser samtidigt att verkligheten är komplex. Flera har själva fått frågan om att dela bilder eller andra sexuella tjänster för pengar:

"Jag har aldrig sålt nudes men jag har däremot fått frågan om jag kan skicka nudes för x antal kr. Jag har också fått frågan ifall jag kan skicka trosor/bhar/strumpor (??) i posten för flera tusen. Jag blev riktigt äcklad då. Trots att våran familj (jag och min mamma) har väldigt ont om pengar så skulle jag aldrig göra något sånt." Tjej, 16 år.

Andra vet att deras vänner har fått frågan. De inser att det kan vara svårt att säga nej när det är ont om pengar. Vissa påpekar hur svårt det är att få ett jobb när en är ung, andra säger att de själva har funderat på det eftersom det är "snabba pengar".

Vissa tycker att det är helt frivilligt att göra det som känns okej för dig själv när du har tagit ställning till konsekvenserna. Andra skulle aldrig göra det och tycker att det alltid är en dålig idé:

"Jag tycker inte det är okej att gubbar betalar för bilder, absolut inte från ungdomar. Hur mycket bilder det än finns där ut på nätet så är det ändå inte okej att skicka bilder på sin kropp för pengar." Tjej, 15 år.

Framför allt tar de upp att det är svårt att förutspå konsekvenserna och vad mottagaren kommer att göra med bilderna:

"...tragiskt är det iallafall man kan ju fundera över vilka konsekvenser detta kommer att få när dessa bilder kommer ut på nätet" Tjej, 16 år.

Vissa tycker att det kan likställas med att sälja sex. Andra resonerar kring att det inte ska behöva vara så att barn känner sig tvingade att sälja bilder för pengar, det ska gå att få pengar på något annat sätt:

"Man får göra vad man vill, klart att det är hemskt att det går så långt för vissa att man säljer sig själv." Tjej, 17 år.

Många tycker att det finns många bättre sätt att få pengar på och att just det här måste vara bland de sämsta:

"De är dumt. Tjäna pengar genom något du är nöjd över. Något du har lagt tid för inte nudes." Kille, 14 år.

Den här 17-åringen förklarar skillnaden som han ser det på nudes för pengar och nudes i en ömsesidig relation:

"Tycker det är äckligt när gamla gubbar frågar om att köpa bilder, då blir man ju ute efter pengarna och säljer en tjänst, så jävla äckligt. Men om de är ett par som skickar bilder till varandra för att kanske båda vill de så ser jag inget fel i de. Men så fort de kommer in pengar i sammanhanget blir det lite mera obehagligt"

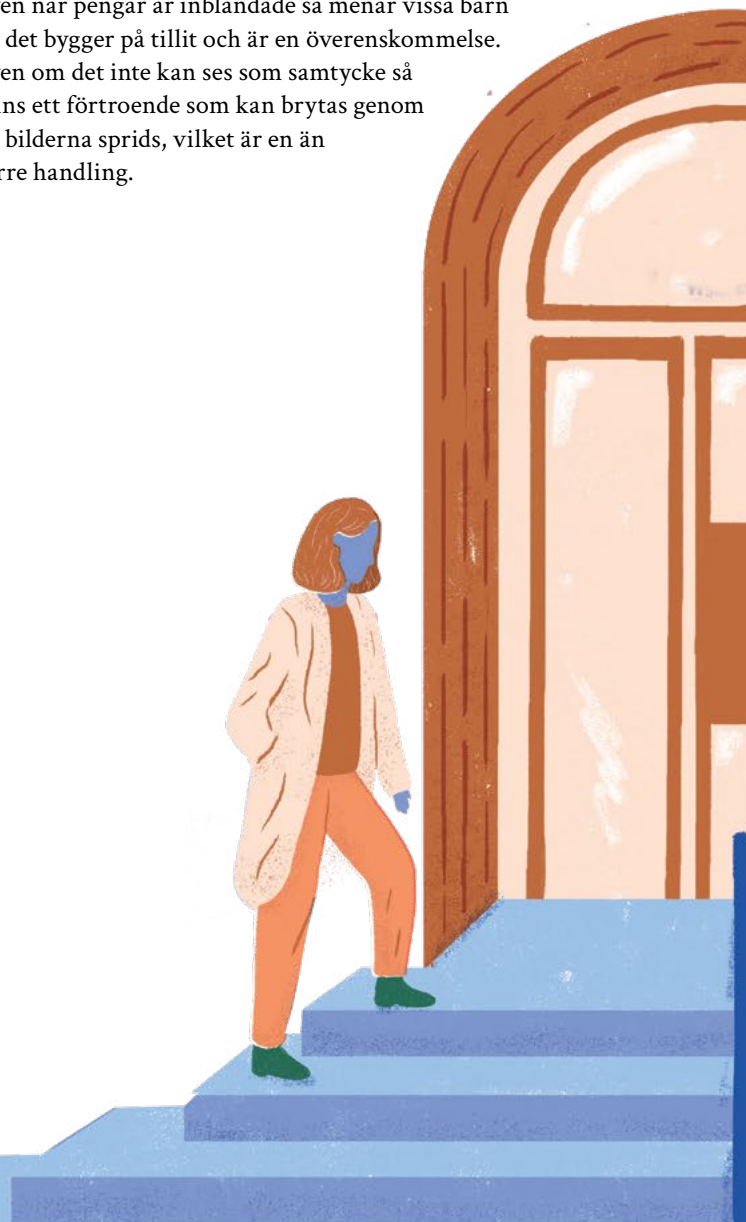
Flera tar upp hur viktigt det är att kunna backa från en situation som kan vara farlig. "Vara tålmodig", som en 15-åring uttrycker det och diskutera med en vuxen för att hitta andra lösningar.

Flera menar att det inte kan ses som en frivillig handling att barn gör så:

"Helt ok att göra det. Däremot är inte köpt sex ngt man själv väljer - hon hade aldrig sålt bilden om det inte var för pengarna." Tjej, 17 år.

Barnen är tydliga med att det är fel av vuxna att utnyttja att barn som känner sig tvungna att sälja sig själva eller bilder på sig själva.

Även när pengar är inblandade så menar vissa barn att det bygger på tillit och är en överenskommelse. Även om det inte kan ses som samtycke så finns ett förtroende som kan brytas genom att bilderna sprids, vilket är en än värre handling.

Vår kommentar

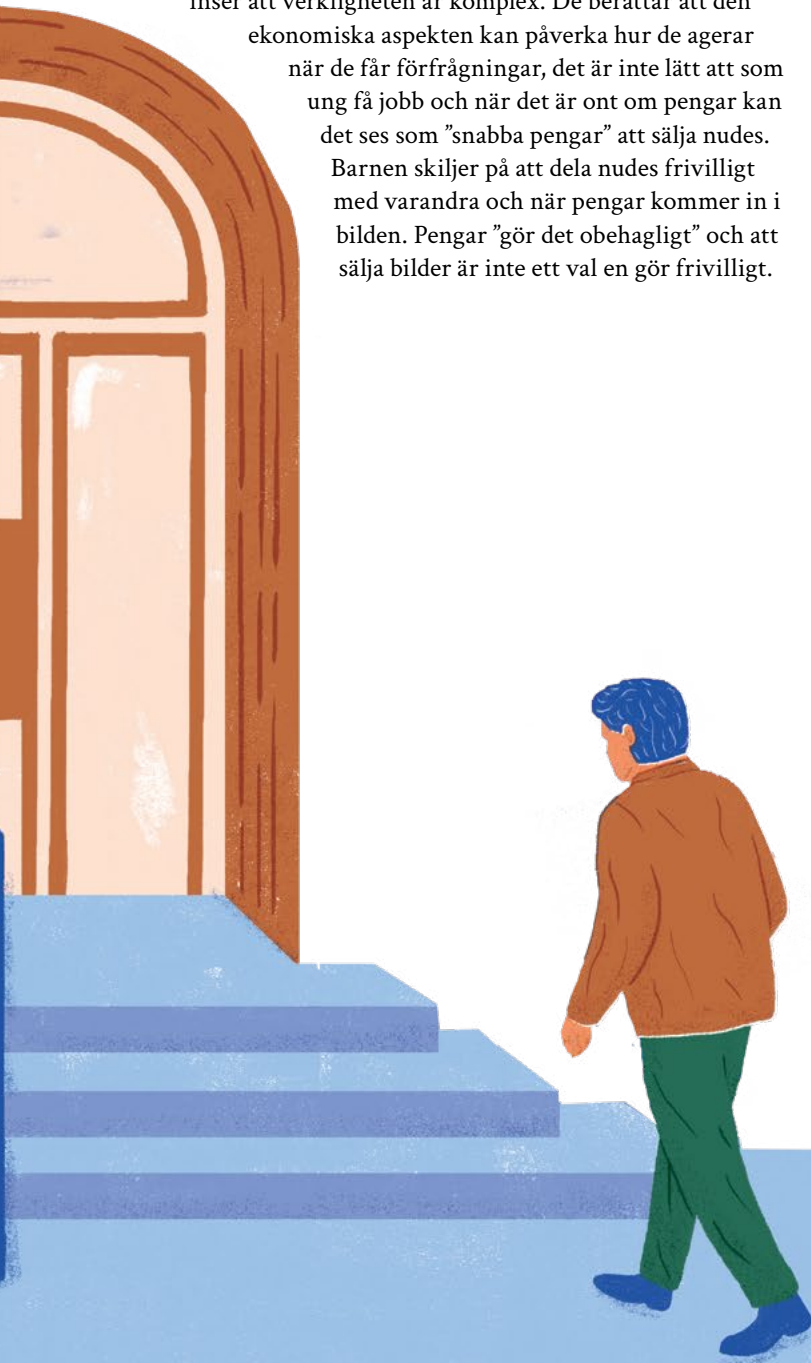
"Iphone" handlar om ett barn som kontaktas av en förövare med en förfrågan om att sälja bilder till honom. Många resonerar om kompisar som ger råd eller pressar och som kan påverka att en fattar dåliga beslut eller känner sig pressad att göra något som en kanske inte vill.

Barnen har tankar om vad en som barn bör göra, men inser att verkligheten är komplex. De berättar att den ekonomiska aspekten kan påverka hur de agerar när de får förfrågningar, det är inte lätt att som ung få jobb och när det är ont om pengar kan det ses som "snabba pengar" att sälja nudes. Barnen skiljer på att dela nudes frivilligt med varandra och när pengar kommer in i bilden. Pengar "gör det obehagligt" och att sälja bilder är inte ett val en gör frivilligt.

Av de barn som har egna erfarenheter finns det skillnader i gränsdragningen. Killar anser i större utsträckning att allt är ok medan tjejer tar tydligt ställning och sätter en tidig gräns. Barnen resonerar även om konsekvenser på kort och lång sikt, att det är svårt att överblicka konsekvenserna och att det finns sätt att tjäna pengar på som du kan vara stolt över. Ett tips från barnen är att prata med en vuxen för att hitta andra lösningar.

Vad säger lagen?

I berättelsen "Iphone" säljer Charlie en nakenbild till en vuxen person. Att sälja sexuella bilder på sig själv är inte olagligt i Sverige. Den vuxna mannen har däremot begått olagliga handlingar. Att ge ersättning för en nakenbild av ett barn över 15 år kan innebära brottet utnyttjande av barn för sexuell posering (för barn under 15 år krävs inte omständigheter såsom ersättning för att brottet ska aktualiseras). Mannen kan också ha gjort sig skyldig till barnpornografibrott.

Diskussion

Det är viktigt att komma ihåg att den här undersökningen inte svarar på hur vanligt något är eller hur många barn som har varit med om det berättelserna beskriver.

Barnen är självrekryterade, via för barn vanliga sociala medier, och även om väldigt många har valt att svara kan vi inte säga vilka barn som svarat eller hur representativa deras erfarenheter är. Studiens styrka är istället att den fångar upp hur barn resonerar kring frågor om bilder, sex, gränser och samtycke, ett område det finns väldigt lite forskning kring och där behovet av kunskap är stort.¹⁸

Då så många barn svarat kan vi också se mönster för hur de upplever sitt och andras liv online och vilka riskbedömningar de gör. Vi kan till exempel se att tjejer och killar ofta sätter sina gränser på olika vis, men vi kan inte göra samma sak för mindre grupper som icke-binära barn eller utlandsfödda, grupper som vi vet kan vara mer utsatta på nätet.¹⁹

Om vi ser till hur fritextsvaren varierar så är det tydligaste mönstret kopplat till kön, och i viss mån även till erfarenhet. Tjejer med erfarenhet, det vill säga som känner igen sig i berättelserna, är överlag mer försiktiga med vad de delar på nätet och med hur öppna de är.

I viss mån kan även ålder förklara skillnader. De äldre barnen tycks vara mer trygga i att göra det som känns rätt för dem själva, även om de självklart också påverkas av press och normer. De yngre gör oftare ett tydligt ställningstagande för vad som är rätt eller fel, även om synen på vad som är rätt respektive fel varierar. På en aggregerad nivå är skillnader utifrån ålder små, även om det finns vissa tendenser till att yngre barn sätter sin gräns för vad som är ok tidigare än äldre barn.

Tjejer och killar, ansvar och konsekvenser

Många barn tar upp och diskuterar förmågan att förutspå och bedöma konsekvenserna av en handling. Killar har ofta mindre förståelse för att det kan vara svårt och att en kan känna sig pressad av omständigheter och omgivningen. De lägger större vikt vid att barnen har eget ansvar, särskilt äldre barn. Det egna ansvaret blir ibland kopplat mer till offret än förövaren, inte minst då det gäller svartsjuka då flera killar uttrycker förståelse för svartsjuka som skäl att skada någon.

Tjejerna väljer att i större utsträckning diskutera hur normer påverkar vårt beteende. De visar förståelse för att en kan begå misstag och sedan ångra sig, och att det ibland är svårt att helt och fullt förstå konsekvenserna av en handling. Vi vet av tidigare forskning att tjejer har större förväntningar på sig att exempelvis skicka nudes inom en relation, samtidigt som de döms hårdare av omgivningen om bilderna sprids av mottagaren. Detta gör deras handlingsutrymme mindre och riskerna att "begå ett misstag" större.²⁰

Vi vet också att tjejer är mer utsatta på nätet²¹, vilket kan förklara varför de i viss utsträckning problematiserar mer och kan förstå även den som gör något som de själva aldrig skulle göra.

Att tjejer är mer utsatta är också något som vissa killar själva lyfter i sina svar. Med det sagt så finns det även killar som har erfarenheter av att få ta emot bilder och av att ha fått sina bilder spridda. Många killar både problematiserar och har i allra högsta grad förståelse för de som utsatts. Samtidigt är det tydligt att killar och tjejer ibland kommer till olika slutsatser. Tjejer verkar i högre grad än killar koppla samman sina liv offline och online. De kopplar i högre grad interaktioner på nätet till övriga relationer som dåliga råd från vänner eller svartsjuka pojkvänner.

Samtycke och integritet

Det finns ytterligare två områden där tjejer och killars svar ibland ligger långt ifrån varandra. Det ena området är samtycke, där tjejerna i avsevärt högre grad betonar att det relationella och fysiska sammanhanget är viktigt för samtycke. Killarna verkar inte se hur viktigt sammanhanget är, utan gör snarare sin bedömning utifrån vilken konsekvens handlingen får efteråt.

Det andra området är rätten till privatliv. Nästan alla tycker att det är fel att sprida bilder och svika förtroenden, men när det kommer till att övervaka sina barn eller gå igenom sin partners mobiltelefon, är tjejerna mer negativa än killarna och betonar vikten av att få ha en privat sfär. Det här är ett område som vissa tjejer kopplar till en negativ manlighet, en analys som är viktig att ta på allvar. Forskning har visat att tjejer som pressas till att skicka nudes de egentligen inte vill skicka och att få sin digitala kommunikation övervakad är kopplat till destruktiva och ibland våldsamma relationer.²²

Vägen framåt?

Genom barnens svar får vi en djupare förståelse för hur tjejer och killar, yngre och äldre barn, resonerar om situationer som bygger på barns och ungas egna erfarenheter. Det är kunskap som vi vuxna behöver ta till oss av, det här är barns verklighet. Här har vi särskilt fokuserat på frågeställningar kring nakenbilder, ett ämne som vi vet är aktuellt för många barn och unga.

Undersökningen ger oss givetvis inte alla svar, men den säger något om vad barn och unga själva vill ha. De vill till exempel lära sig om vad som faktiskt är olagligt, men också att sätta sina egna gränser för vad

som är okej. Det stora antalet svarande och det faktum att många har spridit undersökningen vidare tyder också på att det finns ett stort behov hos barn och unga att diskutera de här frågorna. Flera har skrivit att berättelserna var intressanta och något som fler barn borde få ta del av.

Framöver arbetar vi vidare för att få ännu mer kunskap om barns strategier, hur de använder dem och hur de påverkas när något negativt händer i relationer. Vi behöver också lära oss mer om de yngre barnen och hur deras risktagande och strategier ser ut. Det finns även andra grupper som vi behöver prata mer med, till exempel barn med funktionsnedsättningar.

Tips och råd till vuxna från barn och unga

Barnen som svarat på vår undersökning har generöst delat med sig av sina erfarenheter, tankar och resonemang, och med sådant som de tror skulle kunna hjälpa andra. Det är framför allt tips till andra barn om hur en kan tänka när saker händer, eller innan det har hänt, och om vad en kan göra. Det är också tips och råd till oss vuxna i barns närhet, om hur vi kan förebygga sexuell exploatering av barn och se till att våra barn har verktyg att navigera risker på nätet. De ger även råd om hur vi kan bete oss för att finnas där för barn på ett bra sätt när något jobbigt har hänt eller när hen behöver någon att prata med. I det här avsnittet har vi samlat kommentarer som är just konkreta tips och råd till vuxna.

Vad vuxna bör göra

Det är tydligt att barn ser sig själva och andra barn som kompetenta, självständiga individer som har ett ansvar för sina handlingar, för sina kompisar och sin situation. Samtidigt skiljer de också tydligt på barns ansvar och vuxnas ansvar. Barnen i den här undersökningen tycker att vuxna har en tydlig roll, ett särskilt ansvar, och att de är viktiga för att ge barn strategier för hur de ska förhålla sig till risker på nätet. En del barn, åtminstone de äldre, resonerar om att vuxna har ett ansvar för att yngre barn inte ska använda appar och spel om de har en åldersgräns:

"Ansaret ligger på ens föräldrar. Hon är bara 10 och det är 16-års gräns på snapchat av en anledning." Kille, 16 år.

Många lyfter hur viktigt det är att ha någon vuxen som barnet litar på och kan prata med. Flera nämner föräldrar och lärare, men även andra släktingar eller till exempel en kurator.

"Alla borde ha någon att komma till med hot på nätet."

Tjej, 13 år.

Barnen tar också särskilt upp föräldrars ansvar att prata med sina barn om risker och att de ska göra det på ett sätt som inte är dömande. Framför allt handlar det om att våga lyssna när något har hänt, utan att lägga skuld på barnet. Flera betonar hur viktigt det är för att barnet ska våga berätta. Den här 17-åriga tjejen kommenterar på en berättelse om en tjej som tror att pappan ska bli arg på sin dotter när hon fått en oönskad nakenbild skickad till sig:

"Ett barn borde inte känna sig skyldig när de får en snuskig bild. Det är endast avsändaren som ska känna sig skyldig och en förälder ska inte skälla på barnet över bilden då barnet inte har någon större kontroll över vad andra skickar till dem. Barn måste våga visa sina föräldrar vad de har fått, så att föräldern kan ingripa. Därför känner jag att det är viktigt att utbilda föräldrar i hur de ska reagera. Jag själv är inte vuxen men jag har varit liten själv och har fått väldigt mycket snusk från äldre män. Jag vågade visa mina föräldrar för att de aldrig blev sura på mig över något som jag inte hade någon skuld i."

17-åringen förstår att föräldrar kan oroas, men tycker att det är dumt att lägga skulden på barnet.

"Det är klart att det är viktigt att hålla koll på vad ens barn gör på nätet, men att säga det till henne på det sättet känns som att pappan skyller faktum att vuxna människor skriver till henne på just henne, och inte på de som faktiskt har betett sig illa. Förstår oron, men skulle hantera det på något annat vis". Tjej, 15 år.

Skolans ansvar

Många barn kommenterar på berättelserna med att de var intressanta och något som fler barn borde få ta del av. Barnen pratar bland annat om behovet av att få lära sig mer om risker och vad som kan hända för att kunna ta kloka beslut. Som den här 15-åriga killen:

"Asså folk borde få göra som de vill, men man borde lära sig om konsekvenserna."

Att få kunskap om risker, strategier och att kunna lära av andra barns erfarenheter är något som barnen efterfrågar, och ofta tycker att skolan har ett särskilt ansvar för. Det hänger delvis ihop med skolans roll att sprida kunskap, men också för att mycket händer i skolan. Barn har rätt till en trygg skolmiljö, och skolan tar också ofta ett stort socialt ansvar för att eleverna ska må bra. Trots det upplever många barn att det pratas för lite om de här frågorna i skolan. Flera lyfter att det hade varit bra att lära sig vad som faktiskt är olagligt, men också att lära sig sätta sina egna gränser för vad som okej.

Fem tips till föräldrar från barn och unga om nakenbilder

1. Det är ditt ansvar som vuxen att lära barn om risker på nätet
2. Att bry sig om vad barn gör är ok men övervakning och bestraffningar är inte ok
3. Få dina barn att känna sig trygga att prata med dig och berätta när något har hänt
4. Skäll inte på barnet – det är aldrig barnets fel om något dåligt händer
5. Hjälp barnet reda ut vad som hänt och vad som behöver göras

Fyra tips till skolan från barn och unga till skolan om nakenbilder

1. Se till att elever får kunskap om risker och strategier för att hålla sig trygga och säkra på nätet
2. Gör barnen delaktiga i undervisningen och låt eleverna lära av varandra
3. Säkerställ att eleverna får kunskap om vad som är olagligt
4. Lär elever om samtycke och hjälp dem utforska sina egna gränser för vad som är ok och inte

Bilaga:

Metod

Om undersökningen

Undersökningen kom till under arbetet med utvecklingen av en plattform för stöd till barn och unga våren 2020. Utgångspunkten för vårt arbete är att barn är experter på sin situation. Därför är det centralt att involvera barn och unga och ta del av deras erfarenheter och tankar på området. Under våren fick vi svårt att ha fysiska träffar med barn på grund av COVID-19, och ville hitta ett annat sätt att kunna interagera med barn och unga. Vi ville lyfta frågan om att skicka, ta emot och sprida nakenbilder, och ge barnen möjlighet att reflektera och prata om ämnet.

I undersökningen får barnen svara på några bakgrundsfrågor om sig själva och därefter ta del av berättelser från andra barn och unga. Berättelserna baseras på verkliga händelser som andra barn och unga varit med om och delat med oss, men har skrivits om för att göra bakvägsidentifiering omöjligt. Det kan till exempel handla om barn och unga som har blivit hotade på nätet eller om att de själva har delat bilder som någon skickat. När respondenterna läst en berättelse får de svara på var deras gräns går, det vill säga var i berättelsen det inte känns okänt längre. Totalt ges barnen möjlighet att läsa och svara på tre berättelser. För varje berättelse ges de dessutom möjligheten att kommentera på om de känner igen sig och på berättelsen. Framför allt fritextsvaren ger oss en inblick i hur de resonerar, hur

de tänker kring ansvar och risktagande, vilka strategier de själva använder och vad de har för råd och tips till andra. Vi har också frågat barnen om vilka kontaktvägar de föredrar för att komma i kontakt med oss.

Beroende på vilken ålder de fyller i inledningsvis har de slussats till olika berättelser. Av 20 berättelser riktar sig 9 till de yngre barnen (10-13 år), och resten av berättelserna riktar sig till de äldre barnen (14-17 år). Innehåll och språk skiljer sig från berättelserna mellan åldersgrupperna. I början av undersökningen ger vi också information om att undersökningen vänder sig till barn som är äldre än 10 och en förklaring till varför det är så, tillsammans med kontaktinformation till vår stödlinje.

Vilka har svarat?

Undersökningen annonserades på Snapchat och Instagram stories under avgränsade perioder på några dagar under våren, med information om vad undersökningen handlade om och att den riktade sig till barn mellan 10 och 17 år. Vid intresse kunde barnen klicka på en länk till undersökningen. Snapchat ledde till betydligt större deltagande än annonseringen via Facebook på Instagram stories. Vi har också fått kommentarer som tyder på att barnen har delat länken med varandra i stor utsträckning och spridit information om undersökningen till andra barn och unga. Det här upplägget gör att vi inte

har kunnat bestämma urvalet. Däremot ställer vi bakgrundsfrågor som gör att vi får en relativt god bild av vilka barn det är som svarat.

Totalt har vi genom undersökningen fått 6539 unika svar där respondenten svarat på minst en berättelse. Av de respondenterna har 1273 gett minst ett fritextsvar. 1273 har svarat på sin första berättelse, 1171 på sin andra berättelse och 600 på sin tredje berättelse.

Undersökningen har framför allt nått barn i åldrarna 15-17, drygt 70% av de som svarat är i den åldern. Det är inte något överraskande resultat med tanke på att vi annonserat på plattformar där barn under 15 inte får ha egna konton, tvärtom är det intressant att hela 30% är barn under 15 år, som trots begränsningarna hittat fram. Det är något fler tjejer (54%) än killar (42%) som har svarat på frågorna. Mer än nio av tio som har svarat är födda i Sverige. Bakgrundsfrågorna delades upp i två omgångar. Som introduktion fick barnen svara på kön, ålder och var de är födda. Efter att de svarat på en berättelse och valt att klicka sig vidare frågade vi ytterligare några bakgrundsfrågor om boendeort och var föräldrarna är födda. Då dessa frågor således kom senare i undersökningen, har vi ett relativt stort internt bortfall för dessa: 40% har inte svarat på frågan alls. Av de som svarat på frågan bor 20% på landet, 39% i en storstad, 37% i en mindre stad, medan

5% svarar annat. På frågan om deras föräldrar (separat) är födda i Sverige eller inte, svarade knappt vart femte barn att de har minst en utlandsfödd förälder.

4 051 (38%) av de som gått in på sidan har dock lämnat tidigt, innan de har läst någon berättelse, men hunnit svara på en eller flera bakgrundsfrågor. När vi jämför det bortfallet med de barn som gått vidare ser vi inga stora skillnader. Andelen pojkar är något större i gruppen som lämnat tidigt, och även andelen barn med utländsk bakgrund. Slutsatsen blir ändå att det inte är någon specifik grupp som i stor utsträckning förlorat intresset eller av någon anledning valt att avsluta sitt deltagande. Vilken berättelse de har fått som första berättelse tycks inte heller ha påverkat bortfallet.

Har vi nått ut?

Vi tycks ha nått ut brett och ser inget i bortfallet som tyder på att vi haft stora problem att nå de grupper som vi kan identifiera med hjälp av våra bakgrundsfrågor. Däremot finns det andra aspekter som är svåra att fånga med hjälp av bakgrundsfrågor. Det finns till exempel i alla undersökningar en risk att de personer som är mer verbala inte svarar i samma utsträckning, eller inte delar med sig av fritextsvar i samma utsträckning. Samtidigt kan en undersökning i den här formen ge möjligheten att läsa och svara på frågor i sin egen takt, till skillnad från till exempel fokusgrupper där intervjuaren och andra deltagare kan påverka förutsättningarna att berätta.

En sak som talar för att vi har nått ut brett är att vissa barn inte känner igen sig alls i berättelserna, medan andra känner igen sig väldigt väl. Vi har också fått

kommentarer från dem som tycker att berättelserna är helt orealistiska, medan andra tycker att de är väldigt realistiska. Eftersom berättelserna bygger på sådant som faktiskt hänt så är det för oss ingen bedömning av hur bra vi har lyckats, utan snarare att vi har fått svar från en mängd barn med olika upplevelser och referensramar, vilket ju är målsättningen med en större undersökning. Vi har till exempel inte bara fått svar från de barn som har egna erfarenheter av utsatthet på nätet.

Deskriptiv statistik

I tabell 1 ser vi ålder, kön och huruvida barnen som svarat är födda i Sverige eller inte för tre grupperingar av svaren. Den första kolumnen består av alla som gick in på sidan och svarade på de första frågorna oavsett om de sedan gick vidare för att svara på en eller fler berättelser. Den andra kolumnen inkluderar endast de som svarade på minst en berättelse genom att sätta ut sin gräns vilket är ungefär 4000 färre än de som besvarade de inledande frågorna. Den tredje kolumnen inkluderar bara de som svarade på minst en fråga och inte svara med "allt ok" på samtliga frågor. Denna indelning innebär att ytterligare 1719 (26 procent) av respondenter försvinner. Skälet för denna indelning är att det utifrån att en överväldigande majoritet som svarade allt ok på samtliga frågor och dessutom gav ett fritextsvar hade tolkat frågan på ett annat vis än vad som var avsett.²³ Detta är inte nödvändigtvis sant för de som svarade på frågan men inte gav ett fritextsvar men kan mycket väl vara det. En nackdel med att sortera bort svar på detta vis är att respondenter som svarat på enbart en fråga har en större sannolikhet att ha svarat "allt ok" och uppfattat frågan på det vis som var

avsett än respondenter som svarat på tre frågor då alla historier inte hade samma sannolikhet att respondenten tyckte att svaret var "allt ok". I den kvantitativa analysen används enbart svar från kolumn 3 vilket underskattar andelen barn som ansett att alternativet "allt ok" i någon mån, men att använda svaren från kolumn 2 skulle bygga in ett ännu större fel åt motsatt håll.

Tittar man på hur respondenterna skiljer sig åt mellan kolumnerna ser vi att andelen av de yngsta barnen (yngre än 12 år), pojkar och barn födda utomlands minskar i andelen av totala svar mellan varje grupp. Den största minskningen är pojkar som faller från att utgöra drygt 45 procent av alla respondenter i den första kolumn 1 till att utgöra 38 procent i kolumn 3. En förklaring till detta var att pojkar var mer sannolika att svara på en fråga än på två eller tre jämfört med flickor, vilket ökade sannolikheten för att deras svar sorterades bort. De tydliga ökningarna sker bland flickor och i viss utsträckning bland barn födda i Sverige. Vi ser också att äldre barn är mer sannolika att delta än yngre barn och att den tydligaste ökningen sker mellan barn som är 15 år eller äldre jämfört med yngre barn. Barn under 12 utgör mellan 0,8 och 1,5 procent av det totala antalet respondenter i de olika kolumnerna. Andelen barn som uppgett en annan könsidentitet än flicka eller pojke eller valt att inte ange någon könsidentitet utgör mindre än 5 procent av respondenterna. Barn födda i Sverige utgör mellan 92 och 93 procent av de totala respondenterna.

	Alla respondenter i antal och (procent) n=10590	Svarat på minst en fråga i antal och (procent) n=6539	Svarat annat än "allt ok" på minst en fråga n=4820
Genomsnittlig ålder	15,57	15,54	15,57
10 år	87 (0,8)	47 (0,7)	19 (0,4)
11	69 (0,7)	30 (0,5)	19 (0,4)
12	197 (1,9)	127 (1,9)	93 (1,9)
13	741 (7,0)	494 (7,6)	360 (7,5)
14	1275 (12,0)	802 (12,3)	594 (12,3)
15	2158 (20,4)	1356 (20,7)	995 (20,6)
16	2538 (24,0)	1560 (23,9)	1145 (23,8)
17	3012 (28,4)	1857 (28,3)	1411 (29,3)
18+	513 (4,8)	272 (4,2)	183 (3,8)
Flickor	5236 (49,4)	3509 (53,7)	2776 (57,6)
Pojkar	4830 (45,6)	2725 (41,7)	1837 (38,1)
Ikke-binär	109 (1,0)	65 (1,0)	43 (0,9)
Annat/vill inte svara	348 (2,2)	202 (3,1)	137 (2,7)
Inget svar	67 (0,6)	38 (0,6)	27 (0,6)
Född i Sverige	9730 (91,9)	6043 (93,5)	4501 (93,4)
Född utomlands	743 (7,0)	426 (6,5)	263 (5,5)
Inget svar	117 (1,1)	70 (1,1)	56 (1,2)

Då flickor, icke-binära och pojkar enligt tidigare forskning har olika grad av utsatthet på internet och då normer kring sexualitet ser olika ut mellan könen kan det vara intressant att se om detta också framgår av materialet. Flickor har en större utsatthet och upplever dessutom större förväntningar på att exempelvis skicka nudes inom en relation. Flickor var överrepresenterade i materialet och valde att svara på fler frågor vilket kan tyda på ett större engagemang för frågorna generellt. Det finns också en fråga om man har personlig erfarenhet av någonting som liknar det som händer i berättelsen.²⁴ Flickorna i materialet ligger på ungefär samma nivå som icke-binära barn, men dessa grupper är dubbelt så sannolika som pojkarna att ha en personlig erfarenhet av det som

berättelserna berör. I genomsnitt har ungefär 30 procent av flickorna och icke-binära erfarenhet av det berättelserna jämfört med 15 procent av pojkarna.

Trots det stora antalet barn som svarat är det svårt att bryta ner svaren för barn som exempelvis är födda utomlands eller har en icke-binär könsidentitet då varje barn svarat på mellan en och tre berättelser av de tjugo som fanns i materialet. Det gör att antalet svar per berättelse blir ungefär 150 för yngre gruppen och strax under 1000 för den äldre gruppen. Detta är tillräckligt för att göra separata analyser för pojkar och flickor och även dela upp dem efter erfarenhet eller ålder, men för grupper som från början utgör en liten andel av materialet är ytterligare nedbrytning inte meningsfull.

Kvantitativ analys av barnens svar

När det kvantitativa materialet analyseras används svaren från kolumn 3 i tabell 1, alltså barn som valt att ge sitt svar på minst en historia och inte svarat "allt ok" på alla berättelser. Då det innebär att det finns en viss underskattning av andelen barn som tycker allt är ok i berättelserna så bör resultaten skattas med viss försiktighet. Av detta skäl väljer vi att inte använda oss av siffror i redovisningen av barnens svar då det skulle ge en falsk upplevelse av en precision materialet inte har. Istället används visualiseringar i form av diagram för att kunna se hur barnen svarar.

Ett annat skäl att inte använda tabeller och siffror är hur enkäten är konstruerad

kring berättelser snarare än frågor och barnen som svarar interagerar med sina egna erfarenheter och värderingar då de väljer var deras gräns går. Detta skiljer sig från hur de flesta enkäter är konstruerade då den subjektiva tolkningen av berättelsen är själva syftet. Det innebär att diagrammen bör tolkas som mönster i hur barn förhåller sig till frågor som berör sex och internet men också där livet online och offline möts och blandas. Via fritextsvaren kan vi också tolka dessa mönster och se att barnens svar ofta handlar om frågor som berör vänskap, lojalitet och samtycke snarare än ett enkelt konstaterande om var gränsen går.

Kvalitativ analys av barnens svar

Vi har medvetet valt att ge barnen stora möjligheter att svara fritt på vissa frågor. I samband med de berättelser som barn får ta del av har de fått möjlighet att kommentera berättelsen i fritext. Tanken var att ge barnen möjligheten att dela med sig av sina egna erfarenheter och tankar utan att styra för mycket, men också att låta barnen bidra till vår förståelse och den kunskapsbank som vi vill kunna dela med andra barn och vuxna. Eftersom vi har fått ett stort gensvar från barn och unga innebär det att vi har haft ett otroligt rikt material att analysera. 1273 respondenter har gett fritextsvar (1273 har kommenterat på sin första berättelse, 1171 på sin andra berättelse och 600 på sin tredje berättelse). Eftersom många av dem har kommenterat på flera berättelser så hade vi totalt 3044 fritextsvar att analysera. Svaren varierar i längd och vad de handlar om, men variationen och djupet på många svar krävde en mer omfattande tematisk analys för att ringa in vad barnen vill berätta om och tycker

är viktigt. Antal svar per berättelse varierar också mellan 30 fritextsvar och drygt 200.

Vi började med att kategorisera svaren efter vilken typ av svar det var:

- Svar där någon beskriver en erfarenhet som är ens egen eller någons i ens närhet (ofta en väns) erfarenhet.
- Svar som förklarar varför barnen svarat som de gjort (d v s vad de tycker och varför de tycker så).
- Svar som kommenterar på undersökningen/testet.
- Svar som är tips och råd till andra barn och unga, eller vuxna.

I den här första kategoriseringen identifierade vi också svar som sorterades bort från den kvalitativa analysen som vi bedömde inte var seriösa, var stötande (och inte innehöll annan information), inte gick att tolka, eller bara bestod av enstaka ord. Dessutom kodade vi svar som var motsägelsefulla eller inkonsekventa för respondenten för att kunna se var det finns brister eller svårigheter i undersökningen som vi behöver ta hänsyn till i analysen.

De kommentarer som handlade om undersökningen sorterades upp och analyserades framför allt för organisationens egen utveckling. De svar som bestod (helt eller delvis) av tips och råd, kodades tematiskt efter vad råden innehöll för information och vem de vände sig till.

Huvuddelen av kommentarerna är antingen kommentarer om egna erfarenheter (där barnen delar egna erfarenheter eller relaterar till sig själva,

eller någon i sin närhet), eller resonemang som motiverar eller förklarar varför barnen har svarat som de gör, det vill säga varför de dragit gränsen i en berättelse vid en viss punkt. Det är framför allt de här svaren som har analyserats tematiskt.

Många av barnens svar tar upp flera teman och ibland olika teman för olika berättelser. I den tematiska analysen kodade vi trots detta flera fritextsvar från samma respondent tillsammans, eftersom ett senare fritextsvar kan belysa ett tidigare, och eftersom bakgrundsinformation också kan vara behjälpligt i att ge ett mer fullständigt narrativ för en person. En annan viktig aspekt är att barnen svarar på en specifik berättelse, vilket naturligtvis påverkar vad de tar upp och fokuserar på, därför har svaren också lästs med de glasögonen.

Genom arbetet med den första kategoriseringen kunde vi också notera övergripande teman som återkom i fritextsvaren. I nästa steg gjordes en tematisk analys genom en ny genomläsning av materialet. I den nya genomgången var fokus på svar som relaterade till barnets egna erfarenheter eller som var motiverande/utvecklande resonemang. Baserat på kodningen utifrån teman tog vi fram listor med sökord för respektive teman. Sökorden testades och gav upphov till nya sökord och termer; baserat på sökorden (sammanlagt 40 ord) lyfte vi därefter ut fritextsvar som hörde till respektive tema. För varje tema har citaten (fritextsvaren) klustrats och brutits upp på underteman eller påståenden som sorteras efter ålder och kön för att se eventuella mönster som står ut. Därefter har varje undertema sammanfattats för sig. 343 unika respondenter ingår i den tematiska analysen.

Vissa berättelser kan också ses som ett tema i sig eftersom de ger upphov till svar som innehåller allt från diskussioner om vad som är rätt och fel, till kopplingar till egna upplevelser, allt med en tydlig koppling till just den berättelsen.

Redovisning av resultat

För att underlätta för läsaren redovisas både de kvantitativa och kvalitativa resultaten på ett sätt som följer respektive berättelse. Av omfattningsskäl redovisas inte resultaten av alla berättelser. Urvalet av de berättelser vi redovisar grundas i a) de berättelser där de kvantitativa resultaten har visat på tydliga mönster, b) de tematiska analyserna och c) att berättelserna som redovisas ska innefatta situationer där såväl barn som vuxna är de som gjort fel/begått övergrepp.

De kvalitativa svaren kan inte ses som representativa för alla deltagare i undersökningen, eftersom frågorna lämnar ett mycket stort tolkningsutrymme, och eftersom inte alla deltagare har lämnat fritextsvar. Däremot ska redovisningen ses som ett sätt att sammanfatta mönster som vi kan se, men också bredden på de olika perspektiv som finns bland barnens röster. Citaten som vi har valt representerar i regel ett mönster eller något som flera barn har uttryckt.

Vi har valt att beskriva barnen som svarat med kön och ålder. I de fall namn förekommer i citat så är det alltså fiktiva namn från de berättelser som barnen fått ta del av. Det ska också tilläggas att vi oftast benämner respondenterna som barn, oavsett

om de är 10 eller 17, det beror på att alla under 18 år är barn enligt Barnkonventionen.

Utmaningar och begränsningar

I undersökningen bad vi barnen läsa en eller flera berättelser och tänka sig att de var huvudpersonen. Därefter bad vi dem svara på frågan om de kände igen sig, och därefter kommentera på berättelsen. Vi insåg tidigt i analysen att det upplägget blev lite problematiskt att analysera. Barn har sällan några problem med att sätta sig in i någon annans situation, men har så klart olika lätt för att identifiera sig med en annan människa. Från fritextsvaren kan vi se att vissa inte känner igen sig, med hänvisning till att huvudpersonen hade fel kön eller fel ålder i jämförelse till barnet som svarat. Många barn har å andra sidan inga problem att relatera till vad som hänt någon annan, även om det barnet har en annan ålder, är av ett annat kön o s v. Vi har varit försiktiga med att tolka huruvida barnen känner igen sig eller inte, eftersom de relaterar till en berättelse där vissa känner igen sig i en känsla, andra i en specifik händelse eller ett sätt att agera.

Vi insåg också tidigt att frågan kring gränsdragning är ett utmärkt sätt att sätta igång tankar och en diskussion, men ger svårigheter att mäta. Framför allt såg vi på fritextsvaren att barnen drar gränser på olika grunder. Vissa tänker juridiskt, andra moraliskt. Många förhåller sig till vem i berättelsen som bär skulden och har svårt att dra en gräns när inte huvudpersonen gjort något fel. Många reflekterar över andra saker än det vi tyckte var historiens fokus,

och drar också gränsen därefter. Å andra sidan är det just svårigheten i att dra en gräns som ger upphov till alla nyanserade och välutvecklade resonemang i fritextsvaren. Därför har vi också lagt stor vikt vid fritextsvaren, och tolkar de mönster vi ser med hjälp av barnens förklaringar.

Det är viktigt att komma ihåg att respondenterna i det här fallet svarar på en berättelse, vilket självklart påverkar hur de svarar på frågan, vad de lägger fokus på, och vad de väljer att inte ta upp. Vår ambition med barnens upplevelse var just att sätta igång funderingar, tankar och diskussioner. För det syftet fungerar andras upplevelser som ett effektivt diskussionsunderlag, något att förhålla sig till och associera från. Samtidigt är det rimligt att anta att en undersökning med slutna och öppna frågor, utan berättelser, hade gett andra fokusområden och även andra typer av fritextsvar.

Fotnoter

- 1 I den här rapporten använder vi begreppen "barn" och "unga" när det gäller barn upp till 18 år. I enlighet med Barnkonventionens första artikel är varje människa under 18 år ett barn och omfattas därför av rättigheterna i konventionen.
- 2 Statens medieråd (2020). Unga och medier.
- 3 Barnafrid (2017). Barn utsatta för sexuella övergrepp på nätet
- 4 Statens medieråd (2020). Unga och medier.
- 5 Livingstone, S, & Haddon, L (2009). EU Kids Online: Final report. LSE, London: EU Kids Online.
- 6 Brottsförebyggande rådet (2007). Vuxnas sexuella kontakter med barn på internet.
- 7 Barnafrid och stiftelsen Allmänna barnhuset (2018), A part of reality. On children, sexual abuse and the internet.
- 8 ECPAT (2020) "I början vart det lite läskigt men nu är det vardag" En rapport om yngre barn och egenproducerat material.
- 9 Barbovschi, M, & Staksrud, E (2020). The experiences of Norwegian adolescents with online sexual messages. EU Kids Online and the Department of Media and Communication, University of Oslo; Och Livingstone, S, & Mason, J (2015) Sexual rights and sexual risks among youth online. LSE, London.
- 10 Livingstone, S, & Mason, J (2015). Sexual rights and sexual risks among youth online. LSE, London.
- 11 Statens medieråd (2020). Föräldrar och medier.
- 12 Livingstone, S, & Mason, J (2015). Sexual rights and sexual risks among youth online. LSE, London.
- 13 Barnafrid (2017). Barn utsatta för sexuella övergrepp på nätet; Se även Barbovschi, M, & Staksrud, E. The experiences of Norwegian adolescents with online sexual messages. EU Kids Online and the Department of Media and Communication, University of Oslo, 2020
- 14 Barnafrid och stiftelsen Allmänna barnhuset, A part of reality. On children, sexual abuse and the internet, 2018.
- 15 Barnafrid och stiftelsen Allmänna barnhuset, A part of reality. On children, sexual abuse and the internet, 2018.
- 16 Livingstone, S, and Mason, J (2015). Sexual rights and sexual risks among youth online. LSE, London.
- 17 Livingstone, S, and Mason, J (2015). Sexual rights and sexual risks among youth online. LSE, London.
- 18 Livingstone, S, and Mason, J (2015). Sexual rights and sexual risks among youth online. LSE, London.
- 19 Barnafrid, Barn utsatta för sexuella övergrepp på nätet, 2017.
- 20 Barbovschi, Monica, Staksrud, Elisabeth (2020). The experiences of Norwegian adolescents with online sexual messages. EU Kids Online and the Department of Media and Communication, University of Oslo.
- 21 Barnafrid, Barn utsatta för sexuella övergrepp på nätet, 2017.
- 22 Barbovschi, Monica, Staksrud, Elisabeth (2020). The experiences of Norwegian adolescents with online sexual messages. EU Kids Online and the Department of Media and Communication, University of Oslo.
- 23 Detta innebär inte att inte fritextsvaren kan användas då de ofta resonerar om varför de valt att dra gränsen som de gjorts även då de anser att någon brutit en moralisk eller juridisk gräns i berättelsen.
- 24 Då berättelserna tar upp olika former av interaktion med sexuellt syfte – både frivillig och ofrivillig – så innebär inte detta nödvändigtvis att ett barn har erfarenhet att det var en negativ händelse.

Hjälp & råd för unga

Om bilder, sexuella kränkningar,
hot och övergrepp på nätet eller IRL

Chatta med oss

dittecpat.se

020-112 100

